

Broedvogels

van Het Hol en Suikerpot

2023

Dirk Prop

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Natuurmonumenten

Broedvogels van het Hol en Suikerpot 2023

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Werkgroep broedvogels
Postbus 1028
1200BA Hilversum
broedvogels@vwggooi.nl
www.vwggooi.nl

Natuurmonumenten

Uitgave VWG: 319

Tekst : Dirk Prop
met een review van de eerste versie door Carel de Vink
Foto's : Dirk Prop tenzij anders vermeld
Omslag : Het Hol bij de botenloods (Carel de Vink)

Copyright 2023 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum

Intro

De tellingen zijn uitgevoerd door:

Guido Band
Juun de Boer
Pieter Bogaers
Helene Heckman
Ans van der Knaap
Arda van der Lee
Ellen de Moel
Dirk Prop
Ad Vendrig
Carel de Vink
Frits Wolfswinkel

Dank gaat uit naar de terreinbeheerder van Natuurmonumenten Abe van 't Wout, die ons voorzag van vergunningen, boten en informatie.

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	5
2.	Inleiding	6
3.	Het gebied	6
4.	Werkwijze	9
4.1.	Methode	9
4.1.	Tellingen.....	9
4.2.	Route.....	10
4.1.	Vervoer.....	11
4.2.	Weer.....	11
5.	Resultaten	12
5.1.	Aantallen	12
5.2.	Soortbespreking.....	16
5.3.	Voormalige en potentiële broedvogels	33
5.4.	Zoogdieren	33
6.	Beheer	34
7.	Geraadpleegde bronnen	36

1. Samenvatting

De VWG (Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken) heeft in 2023 een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in Het Hol en Suikerpot. Totaal zijn er 54 verschillende broedvogelsoorten vastgesteld. Beide gebieden ontlopen elkaar hierin weinig met 48 soorten in het Hol en 47 in de Suikerpot. De top-5 van de meest talrijke vogels bestaat uit bosvogels: Tjiftjaf (79), Tuinfluiter (62), Zwartkop (60), Winterkoning (54) en Fitis (53).

In het Hol, dat veel meer moerasvegetatie heeft dan de Suikerpot, is de Rietzanger (39) nipt de talrijkste broedvogel voor de Tjiftjaf (38).

Ook al heeft de Suikerpot veel minder riet- en oevervegetatie, toch is het aantal rietvogels er relatief hoog. Zo zitten er in de rietkragen 12 territoria van de Kleine Karekiet, wat maar iets minder is dan de 14 territoria in het Hol.

Kwetsbare soorten van de Rode Lijst zijn Koekoek, Nachtegaal en Snor.

Gevoelige soorten van de Rode Lijst zijn Huismus en Spotvogel.

Nachtegaal (1) was nog niet eerder tijdens een broedvogelinventarisatie in het gebied vastgesteld.

Een bijzonder fenomeen doet zich voor bij de mezen waar de Glanskop zich als soort nieuwe soort heeft gevestigd in de broekbossen terwijl de Matkop hier juist is verdwenen.

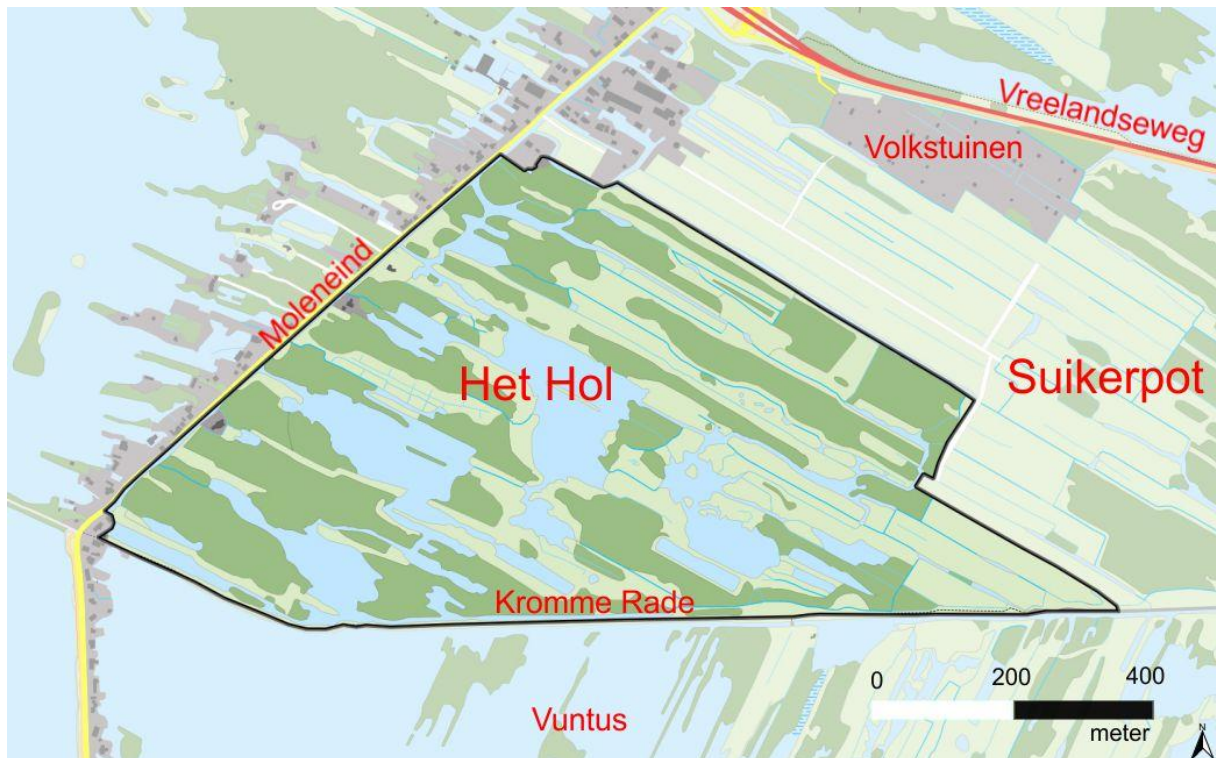
2. Inleiding

De VWG (Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken) heeft in 2023 een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in Het Hol en Suikerpot. De twee natuurgebieden grenzen aan elkaar en zijn in beheer bij Natuurmonumenten.

Het doel is om trendmatige veranderingen in de broedvogel populatie vast te leggen. Natuurmonumenten benut de gegevens voor het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL), interne kwaliteitsbeoordelingen en beheerevaluaties.

Eerdere broedvogelinventarisaties door de VWG zijn in de Suikerpot uitgevoerd in 2017 en in het Hol in 1948, 1967, 1992, 1997, 2012, 2017.

3. Het gebied

Figuur 1 De begrenzing van het telgebied van het Hol.

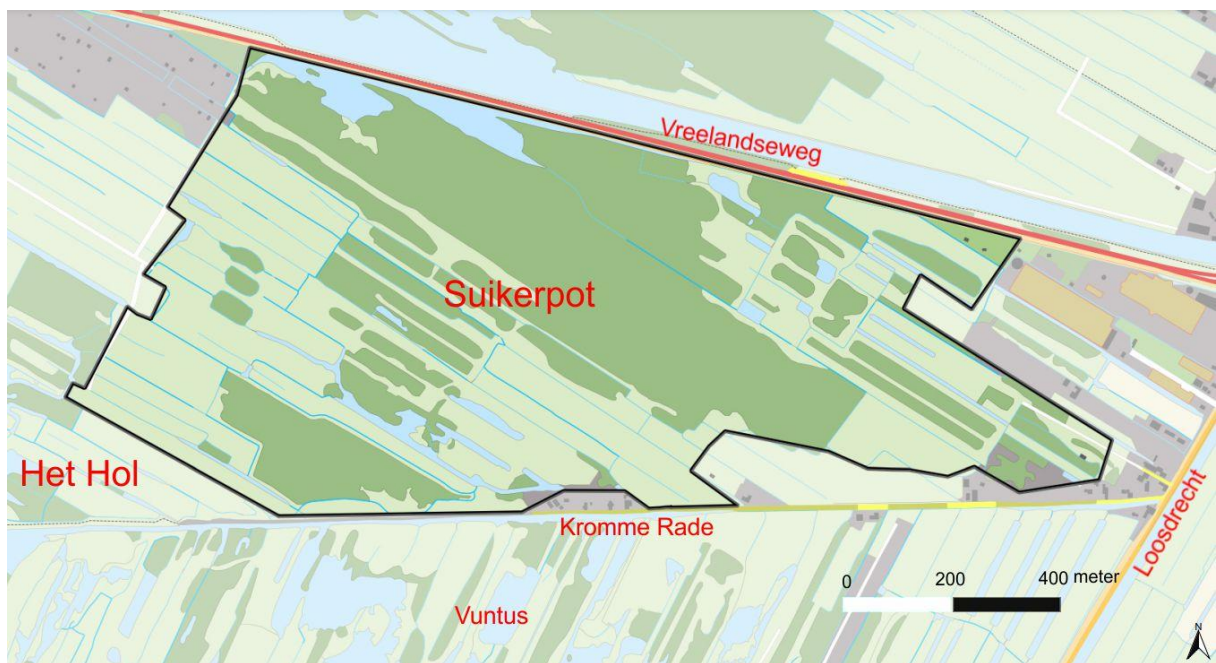
Het gebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Kromme Rade, aan de westzijde door het Moleneind en oostelijk loopt het bijna tot aan de weg met de (verwarrende) naam Loosdrecht. Een andere naam die kaarten aan deze weg geven is Draaibrug of Loosdrecht/Draaibrug. Aan de noordkant loopt de Vreelandseweg. Het volkstuintcomplex, tuincentrum en andere gebouwen aan deze weg vallen buiten het telgebied. De graslanden ten noorden van het Hol horen voor het grootste deel niet bij het natuurgebied van Natuurmonumenten. Zij zijn in particulier beheer en zijn niet geteld.

Voor een uitstekende beschrijving van de vegetatie en indeling van Het Hol en Suikerpot kan worden verwezen Carel de Vink (2017 a en b). Sinds 2017 zijn er geen grote veranderingen in het gebied opgetreden, zodat de beschrijving nog steeds accuraat is. Twee vegetatieaspecten in de beschrijving van de Vink zijn echter niet meer actueel.

‘Langs de oevers groeit hier en daar Gagel, Valeriaan, Kleine Lisdodde, Rietorchis en tal van grassoorten, biezten als mattenbies, en zeggen. Half in het water staan Riet en Galigaan. Op nog slechts één plek is het Krabbenscheer aanwezig (een strook van 3 x 7 m).’

Op die ene plek troffen we in 2023 ook geen Krabbescheer meer aan dus deze soort kan voor het Hol bijgeschreven worden tot de voormalige plantensoorten.

‘Het gebied hoort voor een deel tot het zogenaamde ‘veenmosberkenbroek’-type. In het water komen planten voor als Waterdriehblad, Waterlelie en Gele Plomp, maar ook woekert er de Amerikaanse exoot Cabomba of Waterwaaier.’

Figuur 2 De begrenzing van het telgebied van de Suikerpot.

Dit 'woekeren' is nadien niet gestopt, wat ertoe heeft geleid dat in 2023 bijna alle plassen en vaarten zijn dichtgegroeid met een dicht pakket aan waterplanten. Veelzeggend is dat wij tijdens de inventarisatie in 2012 nog zonder problemen in een roeiboot met fluistermotor door de sloten en plassen konden varen en dat dit in 2023 niet meer mogelijk was. In het Moleneind bestond de onderwatervegetatie vooral uit Cabomba terwijl in de sloten en plassen in het centrale deel het Ongelijkbladig Vederkruid dominant was.

Alleen in de plassen Suikerpot was nog de oorspronkelijke vegetatie met karakteristieke soorten als Waterlelie en Gele Plomp aan te treffen.

Als we verder teruggaan in de tijd, dan blijken de veranderingen nog veel groter getuige de volgende constatering van Bogaers, die de resultaten van een globale scan in 2023 vergeleek met die van zijn vegetatiekundig onderzoek in 1975. Hij concludeert:

'Vergelijking van de vegetaties en voorkomende planten tussen 1975 en 2023 leert dat het overgrote deel van de vegetaties en van de soorten van het onderzoek in 1975 is verdwenen. Nauwkeurig vegetatieonderzoek en herinventarisatie en her-kartering van het gebied zal dit bevestigen.'

Het Hol en Suikerpot vormen landschappelijk een geheel en zijn in oppervlak ongeveer gelijk. Beide gebieden bestaan voor de helft uit bos, maar verder verschillende de gebieden sterk. Het Hol kent de kenmerkende trekpatenstructuur dat een gevolg is van de vervening in de negentiende eeuw. Plassen en bos-, riet-, en moerasland komen hier in een grillige afwisseling voor. De Suikerpot kent deze afwisseling veel minder. Er is een omvangrijk areaal aaneengesloten bos dat niet doorsneden wordt door trekvaarten. Met uitzondering van de Schildersplasjes in het noordelijk deel is er minder open water, terwijl het oppervlakte grasland veel groter is dan in het Hol. Tabel 1 geeft een overzicht van de oppervlaktes van de verschillende zones van Het Hol en Suikerpot.

Door essentakziekte aangetaste essensingel in de Suikerpot. Gunstig habitat voor spechten

Tabel 1 oppervlakte van de verschillende zones in het Hol en Suikerpot.

	Het Hol (ha)	Suikerpot (ha)	Totaal (ha)
Water	18	3	21
Bos	48	59	107
Riet/ruigte	14	2	16
Veenweide	9	3	12
Weiland	5	33	38
Wegen, erven etc.	3	1	4
Totaal	97	101	198

Alleen in de plassen van de Suikerpot is nog een oorspronkelijke vegetatie met karakteristieke soorten als Waterlelie en Gele Plomp aan te treffen.

4. Werkwijze

4.1. Methode

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de broedvogelkarteringsmethode (BMP) van Sovon (Vergeer et al. 2023).

Deze werkt als volgt. In de loop van het broedseizoen worden verschillende bezoeken aan het telgebied gebracht, waarbij met behulp van een tablet of telefoon alle waarnemingen van mogelijke broedvogels op een digitale kaart van de applicatie Avimap worden geplot. Per waarneming worden plaats, soort, broedcode en eventuele bijzonderheden geregistreerd. De gelopen route wordt automatisch vastgelegd.

Na afloop worden de gegevens geupload naar de database van Sovon. Hierbij wordt een plausibiliteitscontrole uitgevoerd. Eventuele fouten kunnen achteraf worden gecorrigeerd.

Na de laatste telling worden volgens soortspecifieke regels de territoria bepaald via een automatisch proces ('clusteren') in Avimap.

4.1. Tellingen

Van 17 maart t/m 9 juni zijn het Hol en Suikerpot 2-wekelijks geïnventariseerd (zie tabel 2). Het bezoek aan het Hol was gepland op vrijdag en die aan de Suikerpot op zaterdag. Vanwege de weersomstandigheden is hier enkele malen van afgeweken.

In aanvulling op deze ochtendtellingen zijn drie avondtellingen uitgevoerd.

Elke telling werd uitgevoerd door een team dat bestond uit 2-3 personen met minimaal 1 ervaren teller.

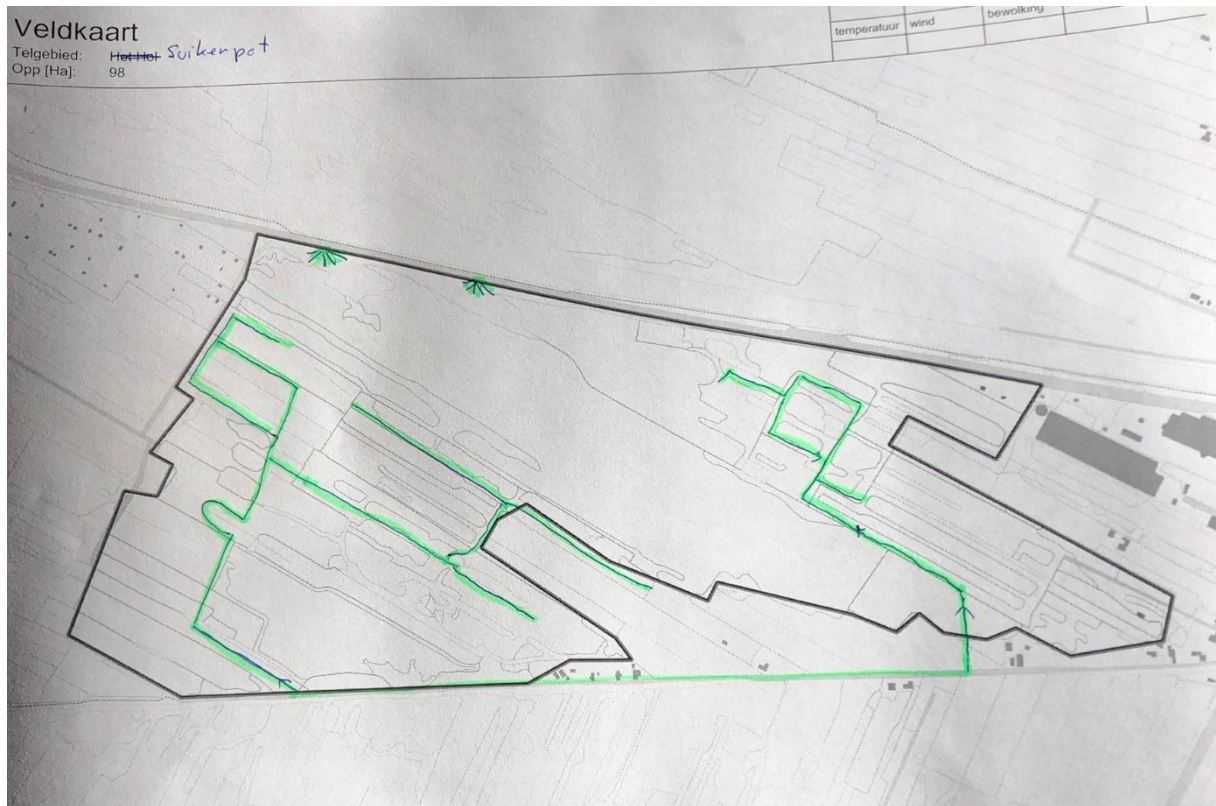
Tabel 2 Datum en tijd van de bezoeken

Bezoekdatum	Gebied	Tijd	Bezoektype
17-mrt	het Hol	06:53 t/m 11:00	zonop
18-mrt	Suikerpot	07:02 t/m 13:05	zonop
2-apr	Suikerpot	06:40 t/m 10:01	zonop
14-apr	het Hol	05:58 t/m 10:59	zonop
15-apr	Suikerpot	06:11 t/m 10:42	zonop
18-apr	het Hol	20:24 t/m 21:51	avond
27-apr	het Hol	05:38 t/m 09:41	zonop
29-apr	Suikerpot	05:35 t/m 10:35	zonop
7-mei	Suikerpot	20:53 t/m 22:01	avond
13-mei	het Hol	21:21 t/m 22:40	avond
13-mei	Suikerpot	05:00 t/m 10:00	zonop
16-mei	het Hol	04:53 t/m 09:19	zonop
26-mei	het Hol	06:05 t/m 12:19	ochtend
27-mei	Suikerpot	05:56 t/m 09:44	ochtend
9-jun	het Hol	05:56 t/m 11:22	ochtend
9-jun	Suikerpot	05:59 t/m 12:49	ochtend

4.2. Route

De route door de trekgraten van het Hol was zodanig dat elke plaats binnen de 200 meter van ons (gehoor-) bereik lag. In aanvulling op de vaarroute werd een deel van het Moleneind en de Kromme Rade te voet afgelegd.

De route in de Suikerpot bestond uit drie delen (zie figuur 3)

Figuur 3 Gelopen route de Suikerpot

Bij de eerste telling van de Suikerpot is ook het aaneengesloten bosgebied doorlopen

Smalle planken over de sloten van het westelijke deel van de Suikerpot

1. Oostelijke deel

Vanaf de Kromme Rade maakten we een insteek naar de veenweiden en bosranden. Bij de eerste telling is ook het aaneengesloten bosgebied doorlopen. Door de dunne veenbodem en de stekelige ondergroei met bramen was dit een tijdrovende klus van meerdere uren en daarom is besloten om bij de volgende tellingen de route te verleggen naar de bosranden in plaats van dwars door het bos.

2. Westelijke deel

Vanaf de Kromme Rade werd een lange insteek gemaakt over de hooilanden en de legakkers.

3. Noordelijk deel

Nadat de vorige routes waren uitgevoerd, werd als derde de bosrand geteld vanaf het fietspad naast de Vreelandseweg. Deze laatste telling werd meestal om een uur of elf uitgevoerd. Het geluid van het drukke verkeer overstemde de zang van de vogels nogal, maar de stoplichten gaven intervallen van betrekkelijke rust zodat deze afsluitende telling toch altijd goed was voor een tiental extra waarnemingen. Ook leverde deze route een Fuut en Cetti's Zanger in de Schildersplasjes op.

De drie avondtellingen werd een verkorte route gelopen zonder gebruik van een boot.

4.1. Vervoer

Bij de vaarroute in het Hol maakten we gebruik van een Canadese kano (4 x) en een roeiboot met fluistermotor (2x).

Canadese kano in het Hol (Carel de Vink)

Bij eerdere tellingen in de Vechtplassen, waaronder ook die in het Hol, hadden we goede ervaringen met een roeiboot met fluistermotor. In 2023 was er onder water zo'n dichte vegetatie van Cabomba en Vederkruid ontstaan, dat er bijna geen doorkomen aan was. Veel beter ging het met een Canadese kano die veel minder last had van de onderwatervegetatie.

De noordelijke route van de Suikerpot langs de Vreelandseweg werd fietsend afgelegd. Voor het overige werden de routes te voet afgelegd.

4.2. Weer¹

Zowel maart als april waren zeer nat met een hoeveelheid neerslag die bijna het dubbele was van het gemiddelde. Ook mei begon nat met op veel dagen flinke buien. Met een gemiddelde temperatuur van 9,7 °C tegen een langjarig gemiddelde van 9,9 °C was het voorjaar (maart, april en mei) iets aan de koele kant. Tot een zomerse dag (maximumtemperatuur in De Bilt 25,0 °C of hoger) kwam het in het gehele voorjaar niet.

Dit 'ouderwets' natte en vrij koele weertype veranderde vanaf 13 mei, toen er een lange droogteperiode intrad. Na een recordperiode van 36 dagen viel pas op 19 juni weer de eerste regen. De temperatuur was eerst vrij gemiddeld maar steeg daarna snel. Op 9 juni kwam het kwik voor het eerst boven de 25 graden en twee dagen later werd meteen de eerste officiële tropische dag met meer dan 30 graden. Er volgde een recordreeks van dertien zomerse dagen op rij en werd het de warmste en zonnigste juni ooit.

2023 behoorde tot de 5 % van de droogste jaren sinds het begin van de meting zodat, ondanks de natte start van het voorjaar eind juni weer een fors neerslagtekort was ontstaan.

¹ Uit: www.knmi.nl

5. Resultaten

5.1. Aantallen

In tabel 3 zijn de resultaten van de inventarisatie van het Hol en de Suikerpot in 2023 samengevat. In tabel 4 en 5 zijn de resultaten opgenomen van eerdere inventarisaties van respectievelijk het Hol en Suikerpot.

Tabel 3 Aantal territoria van broedvogelsoorten in het Hol en Suikerpot in 2023

Soort	Het Hol	Suikerpot	Totaal	Soort	Het Hol	Suikerpot	Totaal
Fuut	4	1	5	Sprinkhaanzanger	11	3	14
Knobbelzwaan	2	1	3	Snor	16	2	18
Grauwe Gans	16	17	33	Rietzanger	39	13	52
Grote Canadese Gans	1		1	Bosrietzanger	2	3	5
Nijlgans	7	4	11	Kleine Karekiet	14	12	26
Krakeend	3	2	5	Spotvogel	1	1	2
Wilde Eend	10	8	18	Grasmus	2	4	6
Soepeend	2	2	4	Tuinfluitier	37	25	62
Havik		1	1	Zwartkop	32	28	60
Buizerd	2	1	3	Tjiftjaf	38	41	79
Waterhoen	2		2	Fitis	38	15	53
Meerkoet	4	2	6	Bonte Vliegenvanger		1	1
Houtsnip	2	2	4	Staartmees	1	2	3
Houtduif	5	3	8	Glanskop		4	4
Koekoek	2	1	3	Pimpelmees	7	8	15
Grote Bonte Specht	5	6	11	Koolmees	10	14	24
Kleine Bonte Specht	1		1	Boomkruiper	5	6	11
Boompieper		1	1	Gaai	1	1	2
Witte Kwikstaart	2	1	3	Zwarte Kraai	4	2	6
Winterkoning	21	33	54	Huismus	4		4
Heggenmus	5	10	15	Vink	18	16	34
Roodborst	21	28	49	Groenling	5		5
Nachtegaal	1		1	Putter	2	7	9
Gekraagde Roodstaart	1		1	Goudvink	5	3	8
Roodborsttapuit		1	1	Appelvink		1	1
Merel	23	29	52	Rietgors	7	4	11
Zanglijster	11	15	26				
Cetti's Zanger	6	2	8	Aantal soorten	48	47	54

Broedvogels van het Hol en Suikerpot 2023

Tabel 4 Aantal territoria van de broedvogelsoorten in het Hol in 1948, 1967, 1992, 1997, 2011, 2017 en 2023. Bronnen: Bakker et al. 1976, Bosman et al. 1992, de Haan 1997, Prop 2012, de Vink 2017a en dit rapport. + aanwezig als broedvogel

Soort	1948	1967	1992	1997	2012	2017	2023
Fuut	2	3	9			1	4
Knobbelzwaan		1	2		2	1	2
Grauwe Gans			3		27	5-14	16
Grote Canadese Gans						1	1
Nijlgans			1		7	3+	7
Krakeend					2		3
Wintertaling		1	0				
Wilde Eend	4	8	+		15	5+	10
Soepeend						1	2
Slobeend	1	1	0				
Kuifeend			0		1	0?	
Wespendief			1				
Havik			1		1	1	
Sperwer						1?	
Buizerd			2		2	2	2
Boomvalk			1				
Fazant	1	8	+				
Waterral		2	12				
Klein Waterhoen			1				
Waterhoen	1	15	5			2	2
Meerkoet	2	20	44		4	2	4
Scholekster			3				
Kievit	1	4	8		1	0?	
Watersnip	1	1	0				
Houtsnip			4		1	2	2
Grutto	2	2	0				
Tureluur	1	2	1				
Visdief	1		0				
Zwarte Stern	3	6	0	4			
Houtduif		15	+		5	5	5
Zomertortel	1	7	1				
Koekoek		8	7		3	1	2
Bosuil		1	1				
Ransuil		1	0				
Ijsvogel						1	
Grote Bonte Specht		+	6		4	5	5
Kleine Bonte Specht						2?	1
Veldleeuwerik		3	0				
Boerenwaluw			+			1	
Boompieper			0		3	6	

Broedvogels van het Hol en Suikerpot 2023

Soort	1948	1967	1992	1997	2012	2017	2023
Graspieper		3	0				
Witte Kwikstaart		1	+		2	1 à 2	2
Winterkoning		30	+		47	52	21
Heggenmus	1	20	+		5	4	5
Roodborst		20	0		33	29	21
Nachtegaal							1
Blauwborst	5	+	+		2	2	
Gekraagde Roodstaart	2	1	0			2	1
Merel	6	15	+		27	34	23
Zanglijster	6	8	+		7	18	11
Cetti's Zanger							1
Sprinkhaanzanger	3	4	5	6	5	10	11
Snor	54	30	19	5	16	17	16
Rietzanger	126	110	85	63	43	39	39
Bosrietzanger		1			1	2	2
Kleine Karekiet	11	6	78	23	22	19	14
Spotvogel		1	1		1	1	1
Braamsluiper		1					
Grasmus	4	8	2		2	6	2
Tuinfluitier	10	35	+		35	49	37
Zwartkop		5	+		32	37	32
Tjiftjaf	7	40	+		75	38	38
Fitis	48	70	+		60	64	38
Grauwe Vliegenvanger		1	1		1	3	
Staartmees			10		1	1	1
Matkop		5	23		2	2	
Pimpelmees		1	+		18	11	7
Koolmees	3	2	+		20	12	10
Boomkruiper			2		5	7	5
Wielewaal		1	2				
Gaai	1	4	+		2	1	1
Ekster		3				1	
Zwarte Kraai	1	5	+		2	3	4
Spreeuw						2	
Huismus						1	4
Vink	2	1	21		32	20	18
Groenling					1	2	5
Putter			4		3	4	2
Goudvink		1	19		4	4	5
Appelvink			2		1	0 ?	
Rietgors	48	20	34		11	13	7
Aantal soorten	31	51	49	5	47	49	48

Vervolg aantal territoria van de broedvogelsoorten in het Hol in 1948, 1967, 1992, 1997, 2011, 2017 en 2023.

Broedvogels van het Hol en Suikerpot 2023

Tabel 5 Aantal territoria van de broedvogelsoorten in de Suikerpot in 2017 en 2023.

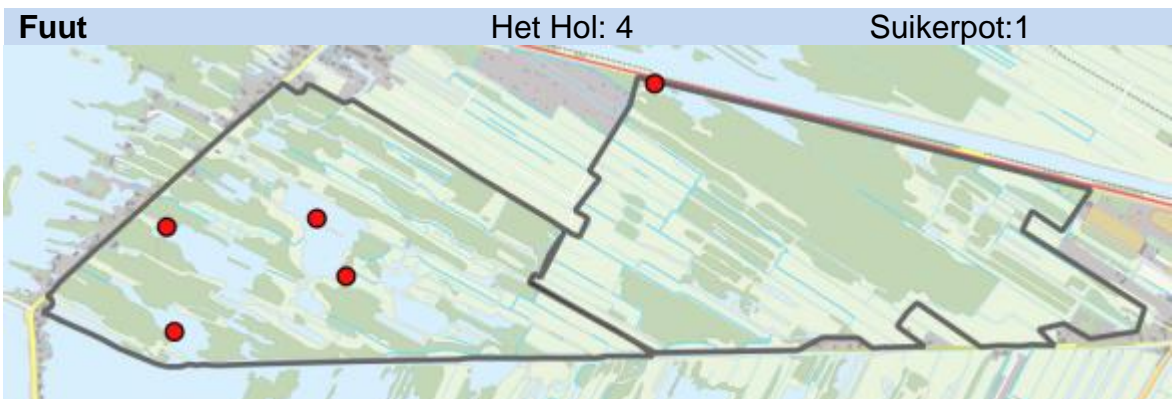
Bronnen: de Vink 2017b en dit rapport.

+ aanwezig als broedvogel

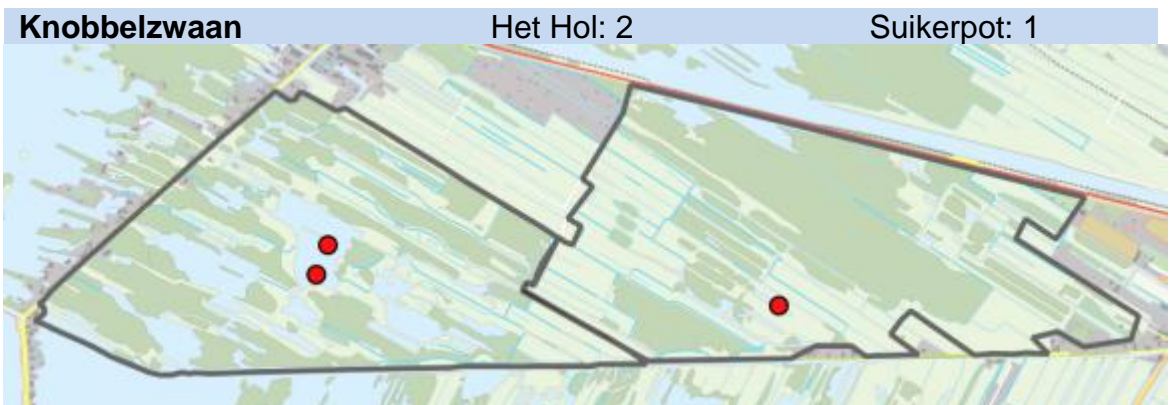
Soort	2017	2023	Soort	2017	2023
Fuut		1	Snor		2
Knobbelzwaan	1	1	Rietzanger	8	13
Grauwe Gans	+	17	Bosrietzanger	1	3
Nijlgans	+	4	Kleine Karekiet	6	12
Krakeend	1à2	2	Spotvogel		1
Wilde Eend	7+	8	Grasmus	5	4
Soepeend		2	Tuinfluitier	37	25
Wespendief	1		Zwartkop	32	28
Havik	1	1	Tjiftjaf	31	41
Buizerd	2	1	Fitis	18	15
Meerkoet		2	Grauwe Vliegenvanger	1	
Kievit	0?		Bonte Vliegenvanger		1
Houtsnip	1	2	Staartmees	1	2
Houtduif	3	3	Glanskop		4
Koekoek	1	1	Matkop	2	
Ijsvogel	2		Pimpelmees	5	8
Grote Bonte Specht	3	6	Koolmees	9	14
Boerenzwaluw	2		Boomkruiper	6	6
Boompieper	2	1	Gaai	2	1
Witte Kwikstaart	1	1	Zwarte Kraai	1 - 2	2
Winterkoning	36	33	Spreeuw	2	
Heggenmus	1	10	Vink	15	16
Roodborst	28	28	Groenling	2	
Blauwborst	2 - 3		Putter	4	5
Roodborsttapuit	1	1	Kneu	1	
Merel	23	29	Goudvink	2 - 3	3
Zanglijster	6	15	Appelvink	1	1
Cetti's Zanger		2	Rietgors	5	4
Sprinkhaanzanger	4	3	Aantal soorten	41	47

5.2. Soortbespreking

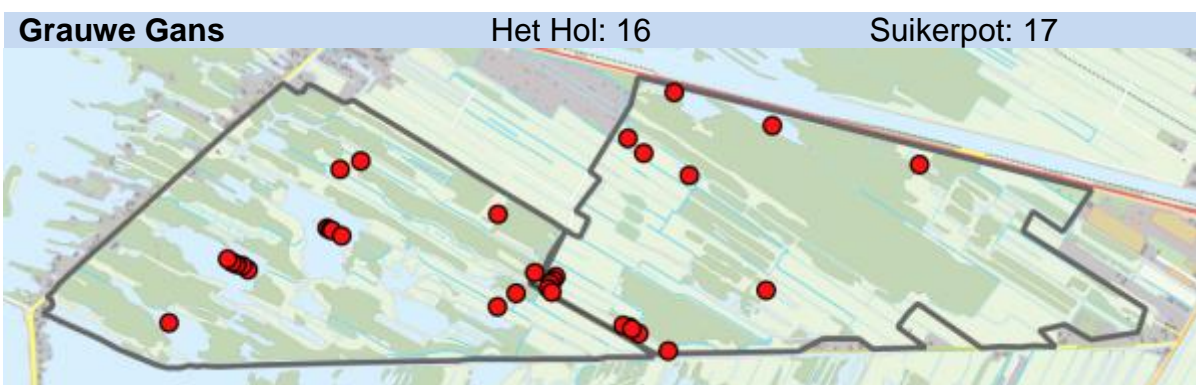
In dit hoofdstuk zijn de broedvogels per soort beschreven. Elke stip op de stippenkaart representeert een geldig territorium. De stip is gepositioneerd op een waarneming binnen de Sovon datumgrenzen.

Voor een waterrijk gebied als het Hol is het aantal van 4 territoria laag. Het ondiepe water met een slibbige bodem is niet erg in trek bij de Fuut. In de Suikerpot broedde 1 paar in het Schildersplasje.

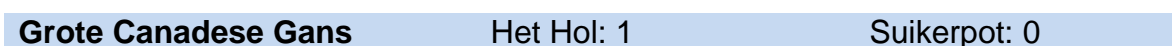
Er waren verschillende paren in het gebied aanwezig, maar slechts bij 3 paar was sprake van territoriaal gedrag. Jongen zijn niet gezien.

Op een smalle legakker in het Hol hebben we 4 nesten gevonden en in het Schildersplasje in de Suikerpot zagen we een vogel op zijn nest. In 2012 werden nog 27 broedgevallen in het Hol vastgesteld. Natuurmonumenten bestrijdt de ganzen al gedurende enkele decennia door de nesten uit te halen en dit beleid lijkt dus het gewenste resultaat op te leveren.

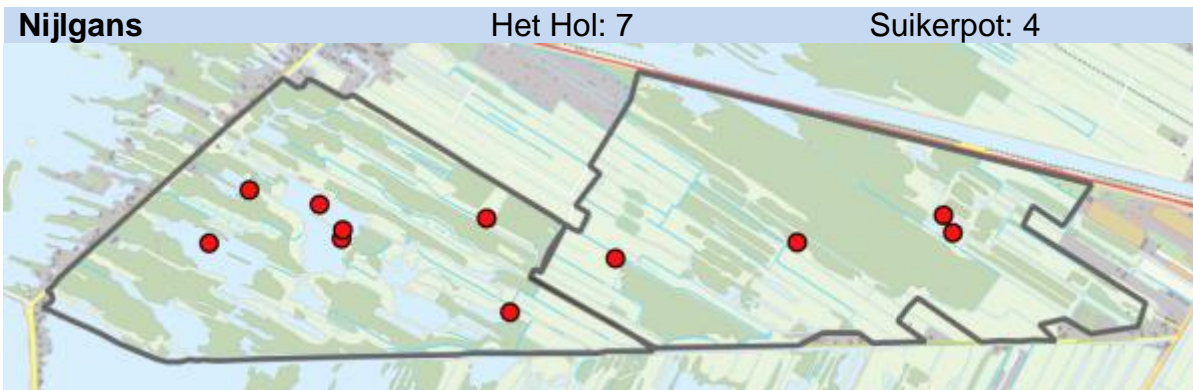
De restrictieve aanpak van Natuurmonumenten zal ongetwijfeld een dempend effect hebben gehad op de groei van het aantal ganzen, maar het resultaat is minder groot dan zich in eerste instantie laat aanzien op basis van nestvondsten. In mei zagen we in het Hol 9 tomen met jongen zwemmen en in de Suikerpot zelfs 21 paar. Kennelijk lukt het veel ganzen om op heimelijke plaatsen te broeden, waar ze door ons tijdens de nestfase niet gezien worden en buiten bereik van Vos blijven.

De weilanden tussen het Hol en de Suikerpot zijn in trek als foerageergebied. Niet alleen voor Grauwe Ganzen met jongen maar ook voor pleisterende ganzen. Op 18 maart telden we hier 115 Grauwe Gans en 400 Kolgans.

In het Hol was een alert paar aanwezig. Er zijn geen jongen gezien.

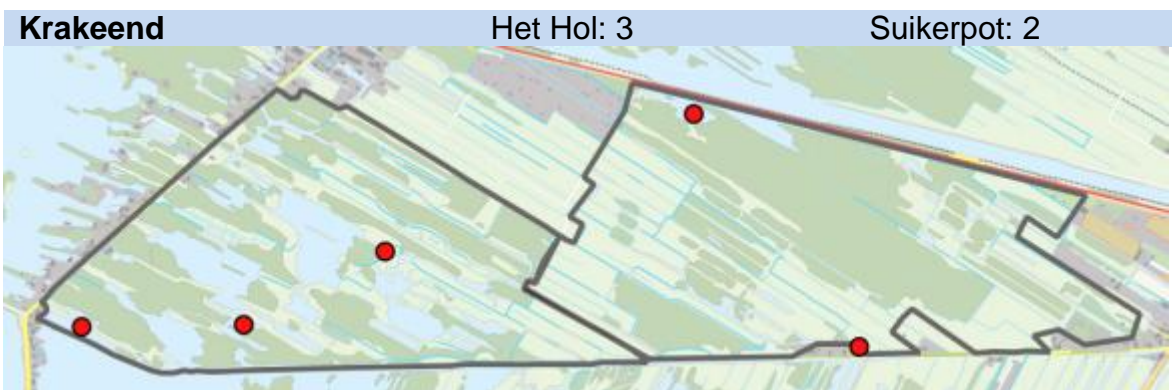
Nijlgans

Het Hol: 7

Suikerpot: 4

Gedurende het gehele voorjaar zijn (alerte) paren in het gebied aanwezig, wat 11 territoria volgens de BMP regels oplevert. Slechts 2 paar met jongen is waargenomen.

Terwijl het aantal broedparen vrij hoog blijft, neemt het aantal pleisterende vogels af. Op de weilanden tussen Suikerpot en het Hol zagen we een tiental Nijlganzen, waar in 2017 nog 60 exemplaren werden gezien.

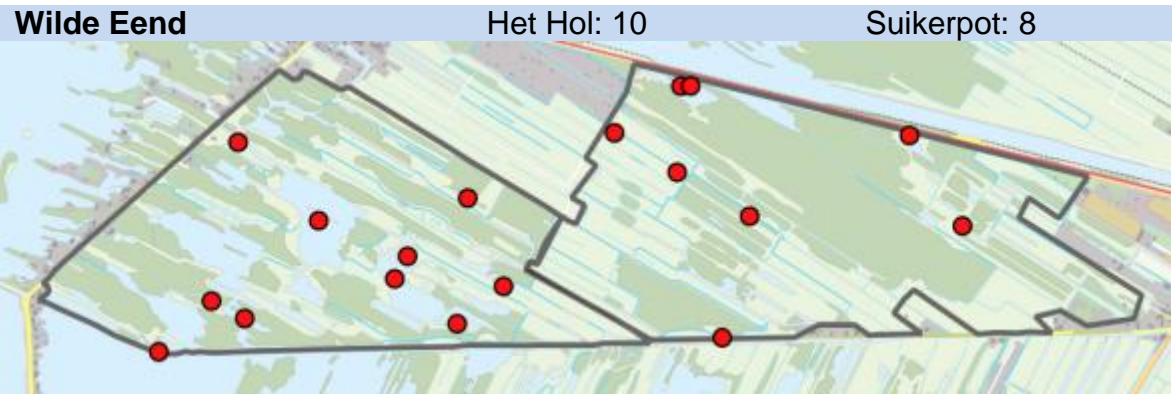

Krakeend

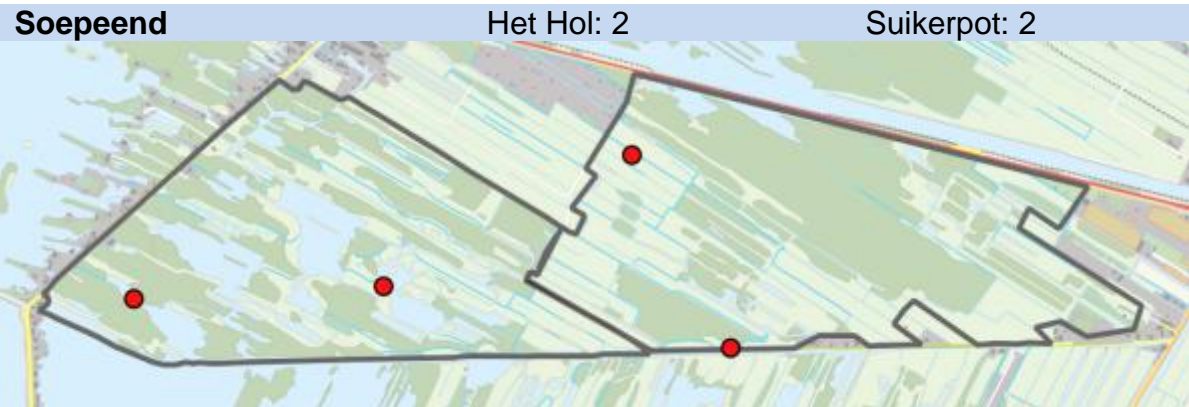
Het Hol: 3

Suikerpot: 2

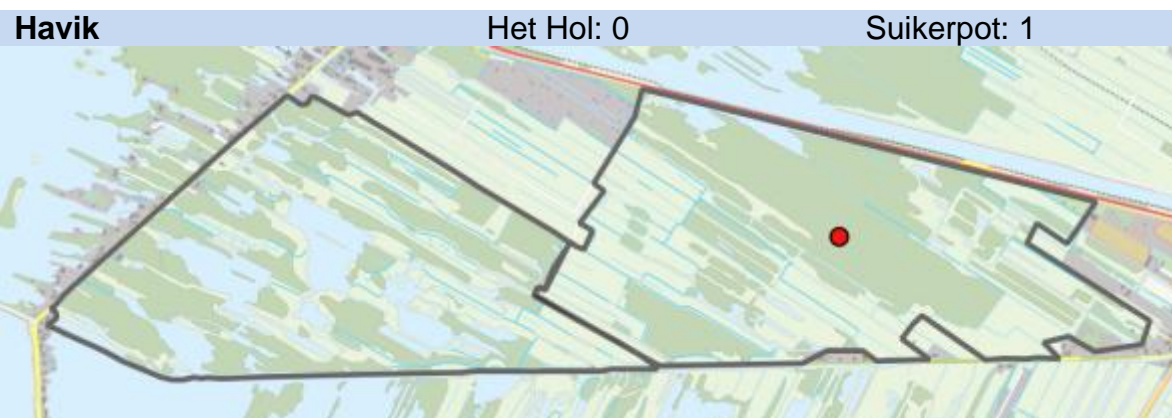
De Krakeend werd meestal paarsgewijs gezien. Er waren geen baltsvluchten met meerder woorden die een vrouwtje achtervolgen en ook zijn er geen jongen gezien. Al met al resulteerde dit in 5 territoria.

Op basis van het aantal aanwezige woerden zijn er 18 territoria vastgesteld. Zoals meestal bij de Wilde Eend in natuurgebieden is de jongenproductie laag. We zagen slechts 2 paar met jongen.

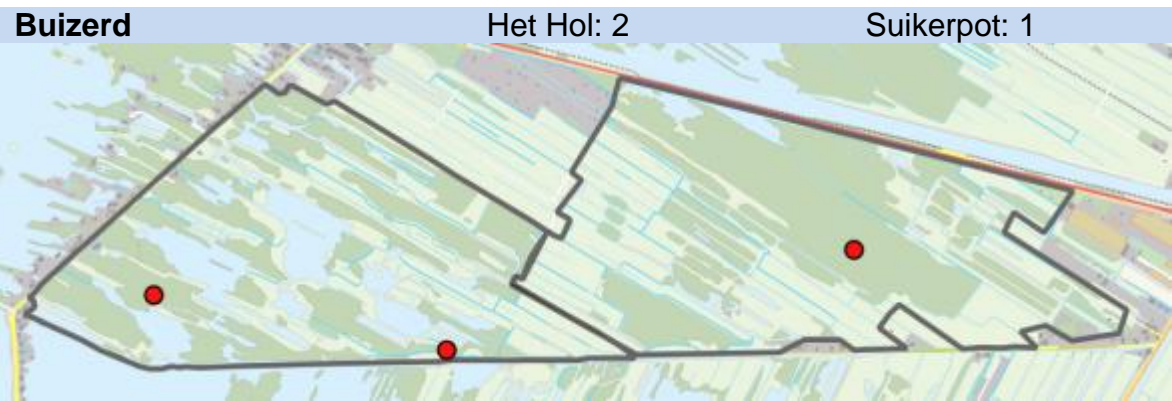

In het gebied werden 4 territoria vastgesteld, waarvan 1 vrouwtje met jongen in het Hol.

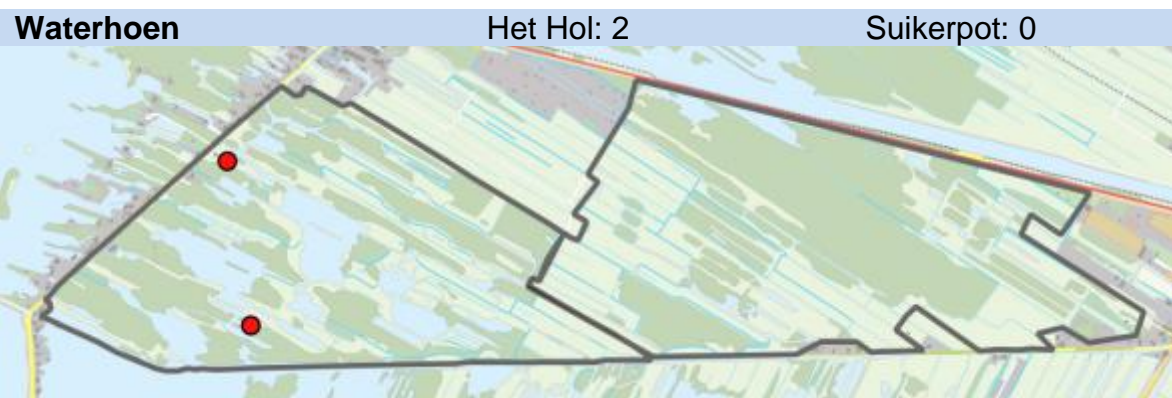

In het grote boscomplex van de Suikerpot hoorden we in april en mei meerdere malen de roep van de Havik.

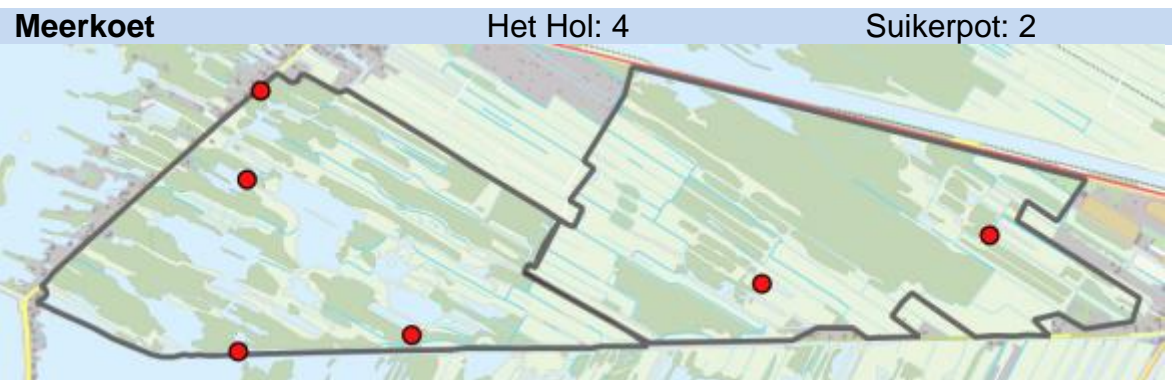
In het Hol liet de Havik het in 2023 afweten. Bij de eerste telling op 17 maart werd bij de botenloods een kekkerende Havik gehoord. Dit is een bekende plaats waar de Havik in het verleden vaak heeft gebroed. Bij de volgende tellingen werd de Havik hier niet meer gezien. Ook in het Gooi gaat het slecht met de havik (Hanneke Sevink, roofvogelwerkgroep VWG). Onbekend is of dit het gevolg is van de vogelgriep of een verminderd prooiaanbod.

Net als de Havik doet de Buizerd het in het Gooi de laatste jaren slecht. In het Hol zien we echter geen afname. Net als in de vorige inventarisaties stelden we 2 territoria vast. In het boscomplex van de Suikerpot vonden we bij de eerste telling in maart een horst van de Buizerd. In juni vlogen boven dit bos twee bedelende jongen. Op basis van de waarnemingen van individuele Buizerds leek er nog een tweede paar te zijn, maar het aantal waarnemingen van individuen was niet voldoende voor een geldig territorium volgens de BMP criteria.

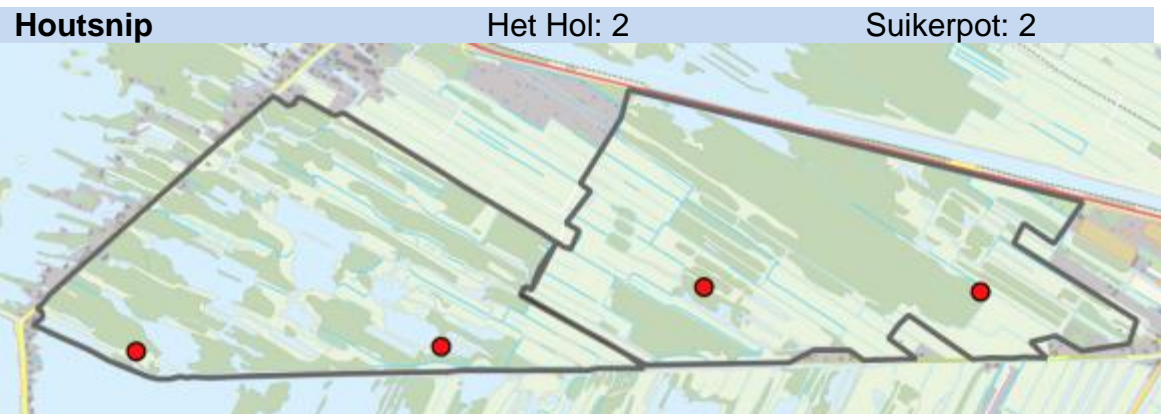
Net als in 2017 werden er in het Hol 2 territoria vastgesteld en in de Suikerpot geen. Sinds de komst van de Havik is het Waterhoen in de Vechtplassen sterk afgenomen. Ook koude winters worden genoemd als oorzaak van de geslonken aantallen.

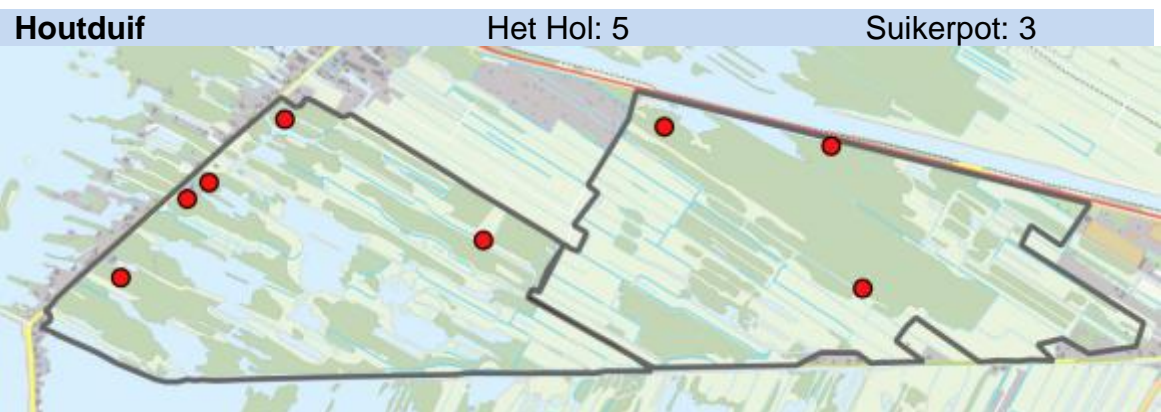
In dit waterrijke gebied laat de Meerkoet het afweten. In de vorige inventarisaties waren de aantallen zelfs nog lager. In 2017 in het Hol 2 paar en in dat jaar ontbrak de Meerkoet in de Suikerpot zelfs helemaal.

De oorzaak van het schaarse voorkomen moeten we waarschijnlijk net als bij de Fuut zoeken in het door slib en veenpartikeltjes troebel geworden water.

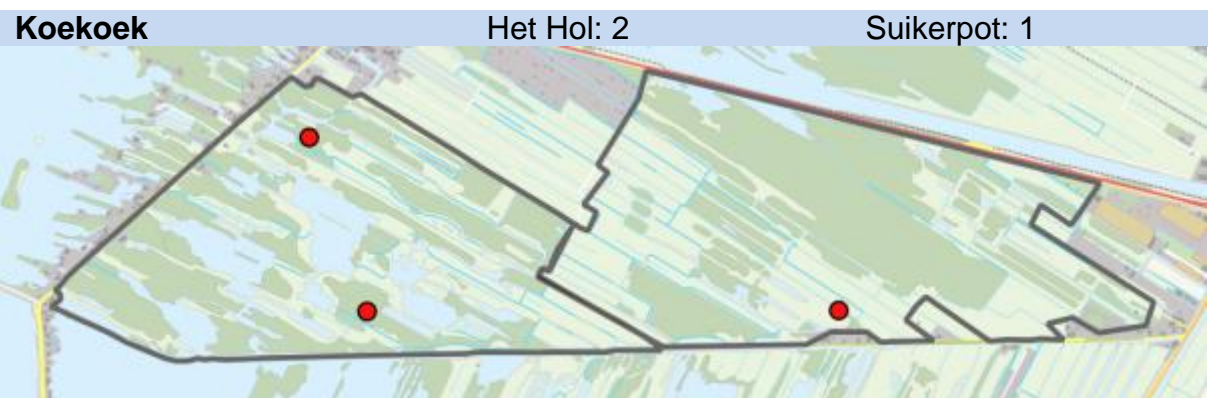
De Meerkoet is weliswaar een planteneter, maar foerageert onder water vooral op zicht. Des te verbazingwekkender is dat in 1992 door Bosman en van Klaveren (1992) 44 territoria werden vastgesteld. Zou het water toen veel helderder zijn geweest of speelt hier wellicht ook de komst van de Havik mee?

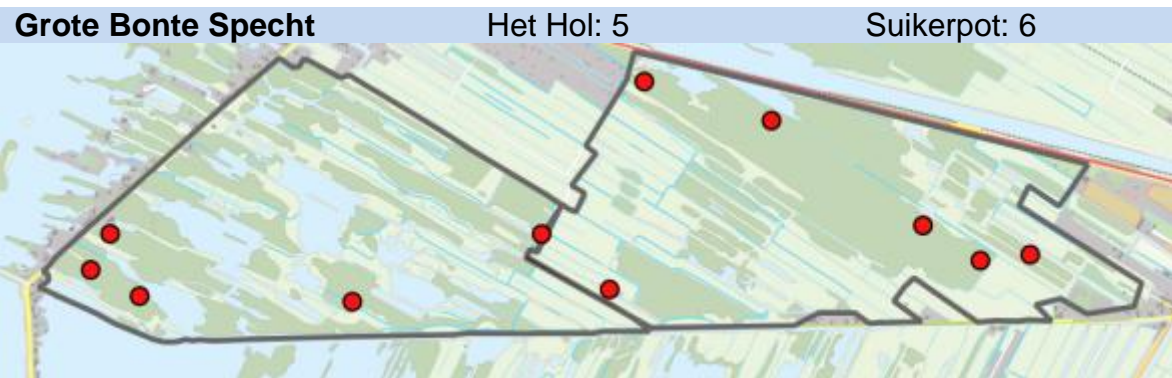
De Houtsnip laat zich in vlucht meestal slechts enkele seconden zien en verdwijnt dan weer achter de kruinen van de eerstvolgende bomenrij, waarna hij hooguit nog enkele malen de hoge piepende contactroep laat horen. Juist door dit efemere gedrag is de Houtsnip een tot de verbeelding sprekende vogel en is het verheugend dat hij nog steeds in het gebied broedt, ook al is het in lage aantallen. Op zowel 18 april en 13 mei zagen we tweemaal een baltsende Houtsnip langs de Kromme Rade vliegen. In de Suikerpot werd op 7 mei zelfs 7 maal een baltsende vogel gezien. Vermoedelijk was het steeds dezelfde vogel. Tijdens deze avondtellingen werd door ons niet het hele gebied doorkruist. Het is aannemelijk dat het werkelijk aantal aanwezige manlijke Houtsnippen minstens tweemaal zo hoog ligt. Een aanwijzing hiervoor is dat we op 29 april spontaan een Houtsnip uit een bosje op zagen vliegen (direct ook goed voor een geldig territorium volgens de BMP-regels). Oudere gegevens zijn schaars. Het lijkt dat de soort redelijk stand weet te houden in de elzenbroekbossen.

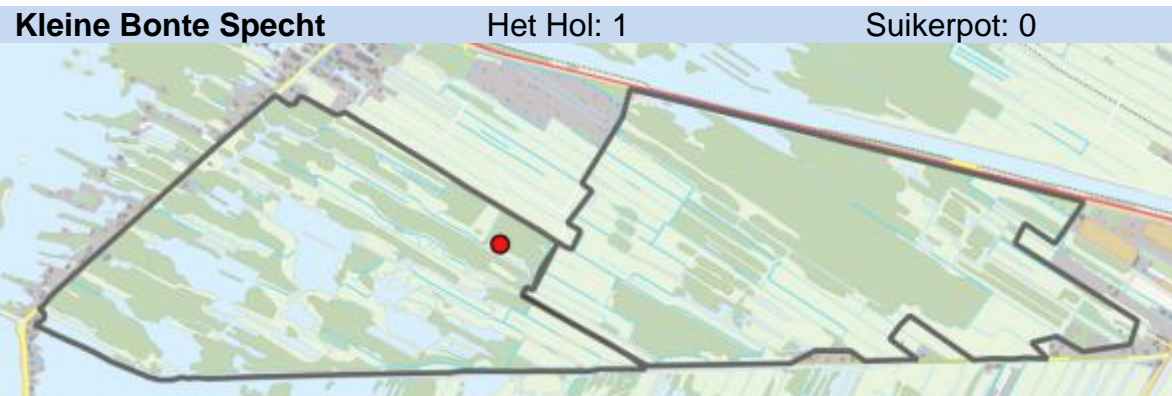
In de vorige inventarisaties van 2012 en 2017 was het aantal Houtduiven gelijk aan dat van 2023. De meeste duiven zitten langs Moleneind waarschijnlijk omdat ze daar bij de huizen enige beschutting tegen de Havik kunnen vinden. In de vorige eeuw was de Houtduif veel talrijker en werd gemakshalve niet geteld.

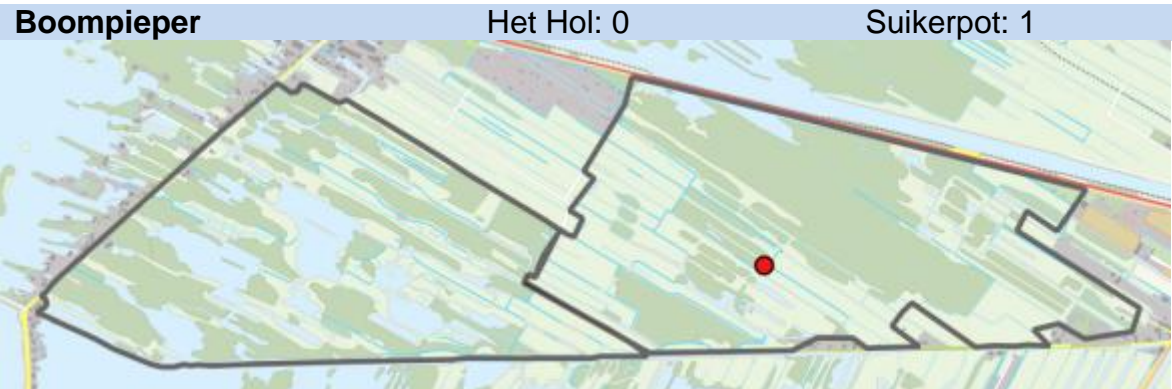
De Koekoek laat zich vanaf mei overal in het gebied zien en horen. De vogels kunnen grote afstanden afleggen en het is daarom lastig om het werkelijk aantal aanwezige vogels vast te stellen. Alleen als er gelijktijdig roepende vogels worden gehoord ('uitsluitende waarneming') is het verantwoord om afzonderlijke vogels te registreren. In het Hol en Suikerpot komen we tot een bescheiden aantal dat in vergelijking met de vorige inventarisaties van 2012 en 2017 stabiel is.

In het Hol komt de Grote Bonte Specht al in een stabiel aantal voor. In de Suikerpot is het aantal vastgestelde territoria sinds 2017 zelfs verdubbeld van 3 naar 6.

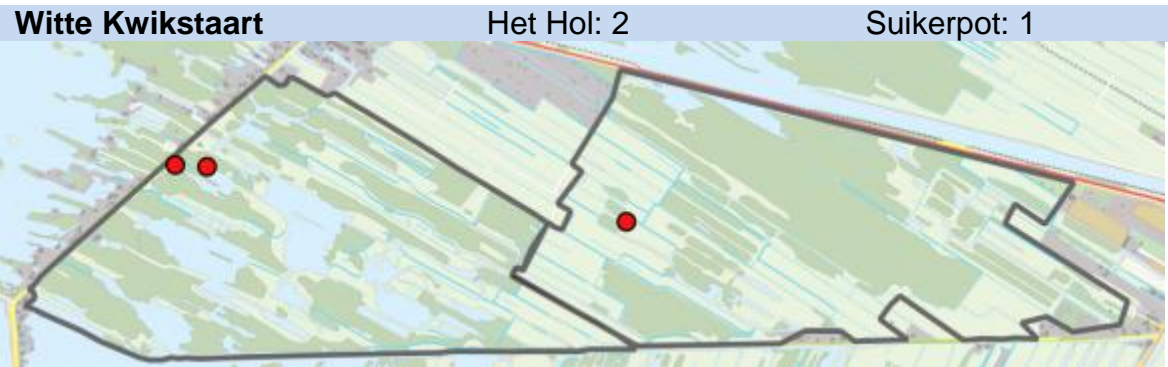

01In 2017 werd voor het eerste een Kleine Bonte Specht gehoord in het Hol en ook in 2023 is het weer gelukt om een territorium van deze onopvallende soort vast te stellen. In de Suikerpot ontbreekt de soort.

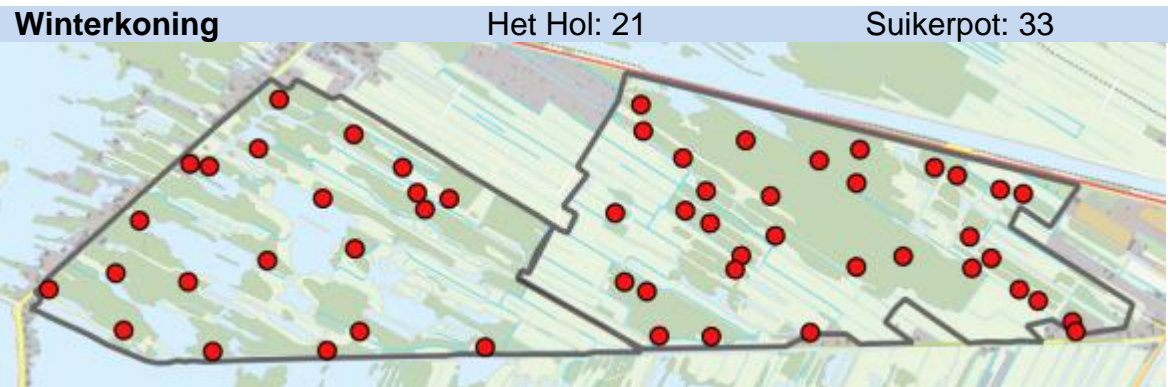

Trends laten zich niet altijd doortrekken naar de toekomst en dat zien we ook bij de Boompieper. De Vink ziet in 2017 een sterke opmars van de Boompieper in het Hol en schrijft: *'Deze soort is een 'runner-up' in Het Hol. Voor het eerst vastgesteld in 2012 met 3 broedparen, is dat aantal nu verdubbeld. De Suikerpot blijft achter met 2 territoria. Daar zou de soort zich nog wel uit kunnen breiden.'*

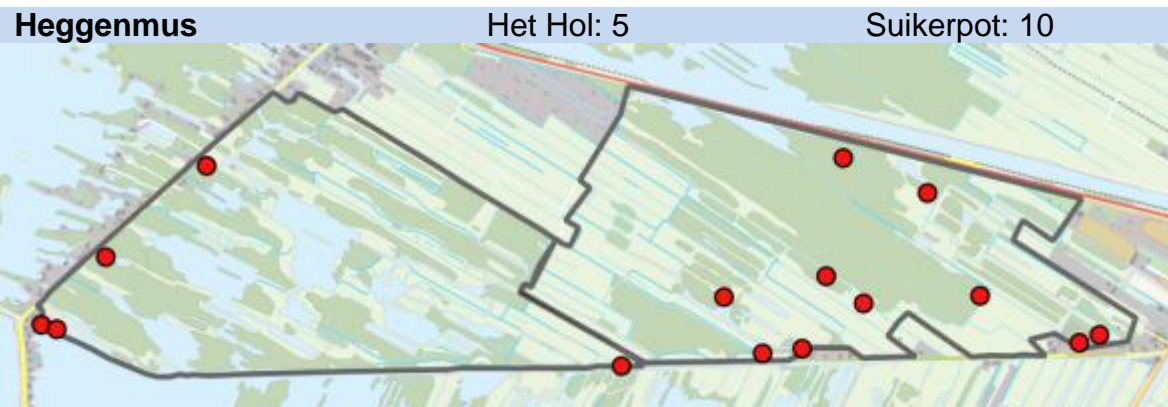
In 2023 is de Boompieper in het Hol verdwenen en in de Suikerpot kon met moeite 1 territorium worden vastgesteld op basis van één zangwaarneming. De oorzaak van de stagnatie in de groei is onduidelijk. De boomgroepen afgewisseld met weiden lijken een onverminderd geschikt habitat. Landelijk is de Boompieper volgens de Sovon-index de laatste jaren vrij stabiel.

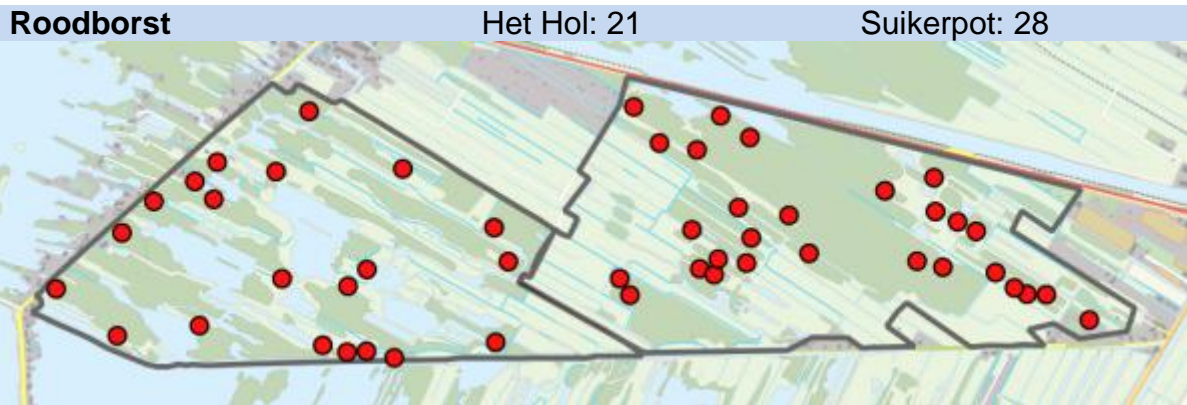
De Witte Kwikstaart maakt voor zijn nestplek gebruik van houtconstructies, zoals schuurtjes en steigers. Hij heeft onder meer gebroed in de botenloods van Natuurmonumenten.

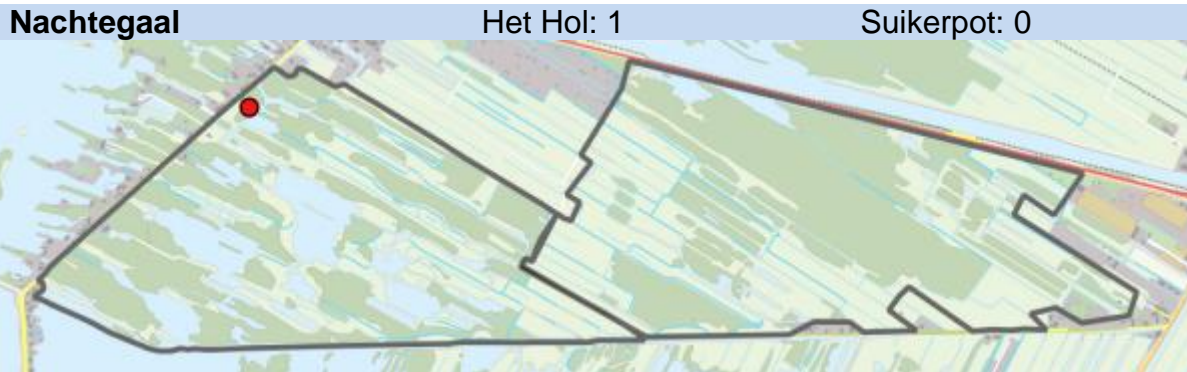
De Winterkoning is in de Suikerpot iets achteruitgegaan en is in het Hol zelfs gehalveerd. De habitat is niet achteruitgegaan en ook landelijk is er volgens de Sovon-index geen achteruitgang te zien dus de oorzaak van de afname is onduidelijk.

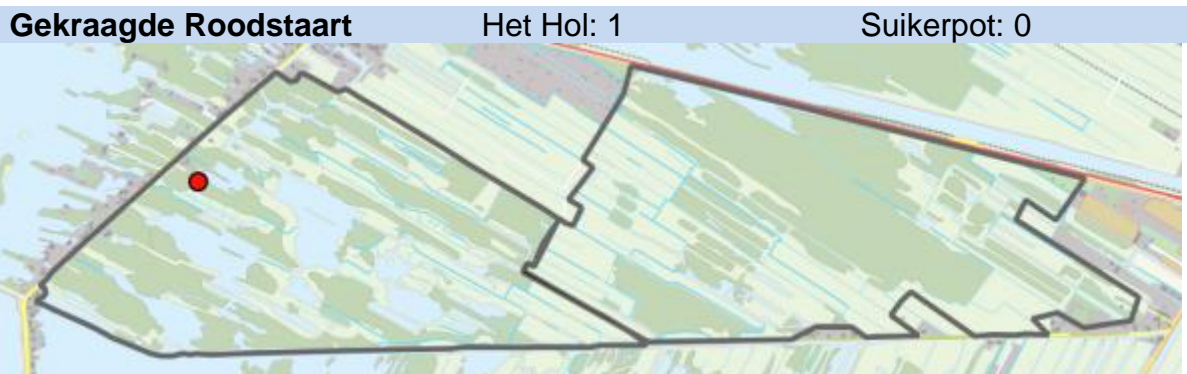
In het Hol is het aantal Heggenmussen stabiel. Hij is te vooral te vinden op de erven van het Moleneind. In de Suikerpot is de soort sterkt toegenomen sinds 2017 van 1 naar 10 territoria. Ook hier broedt de soort veel bij erven maar ook in de bosranden in het centrum van het gebied.

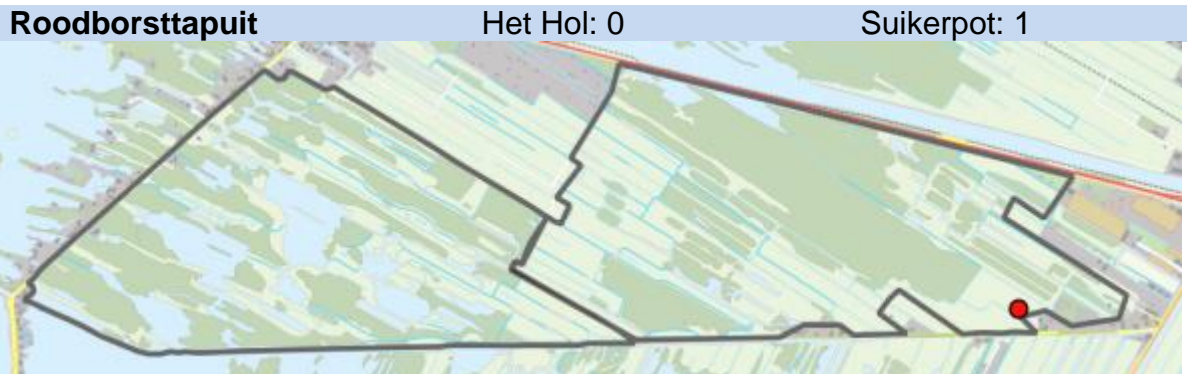
De Roodborst is een talrijke broedvogel van de bosgebieden. In het Hol is de soort licht achteruitgegaan en in de Suikerpot op hetzelfde niveau gebleven.

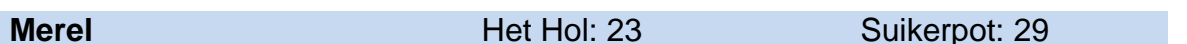
Op 16 mei werd een Nachtegaal langs het Moleneind gehoord. Een bijzondere waarneming want nog niet eerder was er een territorium in het Hol vastgesteld.

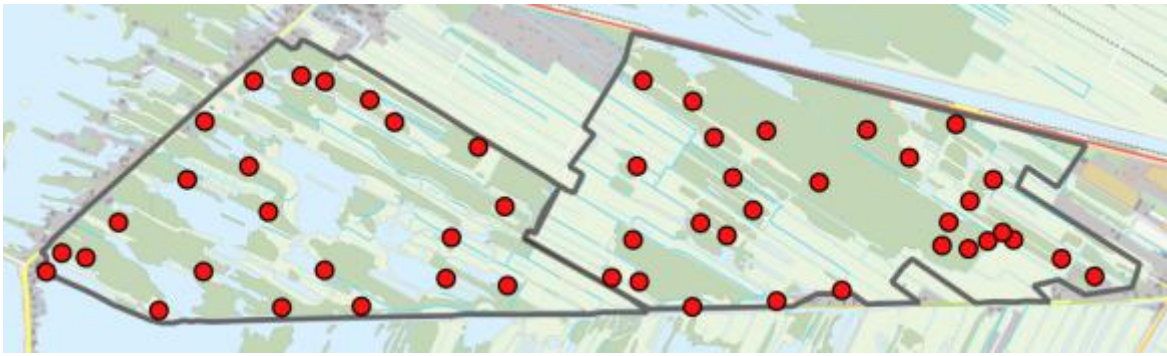

De Gekraagde Roodstaart is een incidentele broedvogel in het gebied. Op 27 april werd een zingende vogel gehoord en dat was goed voor een geldig territorium volgens de BMP regels.

Net als in 2017 lag in het veenweidegebied langs de Kromme Rade een territorium van Roodborsttapuit. Op 7 mei zat hier een fel alarmerend paar met een vliegvlug jong.

De Merel komt overal in de bosgebieden voor met een voorkeur voor bosranden die grenzen aan grasland. De aantallen in het Hol zijn iets afgenomen en in de Suikerpot op hetzelfde niveau gebleven.

Zanglijster Het Hol: 11 Suikerpot: 15

Net als de Merel is ook de Zanglijster een generalist met een voorkeur voor bosranden. De aantallen zijn in het Hol afgenomen en in de Suikerpot meer dan verdubbeld.

Cetti's Zanger Het Hol: 5 Suikerpot: 2

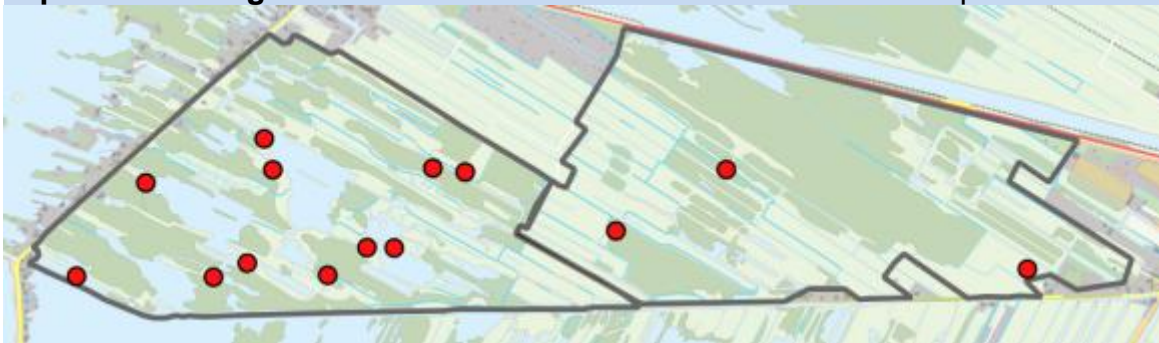

De Cetti's zanger heeft in Nederland het afgelopen decennium een explosieve toename laten zien. Deze invasie is ook niet voorbijgegaan aan de Vechtplassen. Zo stelden we in 2022 in de westelijke plassen van Kortenhoef 33 territoria vast (Prop 2022). Daarbij vergeleken zijn de 7 territoria in het Hol en Suikerpot bescheiden. Helemaal nieuw is de soort niet, want in 1975 wordt in het Hol ook een territorium gemeld. Na enkele strenge winters is de Cetti's Zanger weer verdwenen om recent weer terug te keren als een exponent van het opwarmend klimaat.

Sprinkhaanzanger

Het Hol: 11

Suikerpot: 3

De Sprinkhaanzanger is een vogel van droge rietvegetaties en komt talrijk voor in de ongemaaide randen van de veenweides.

Snor

Het Hol: 16

Suikerpot: 2

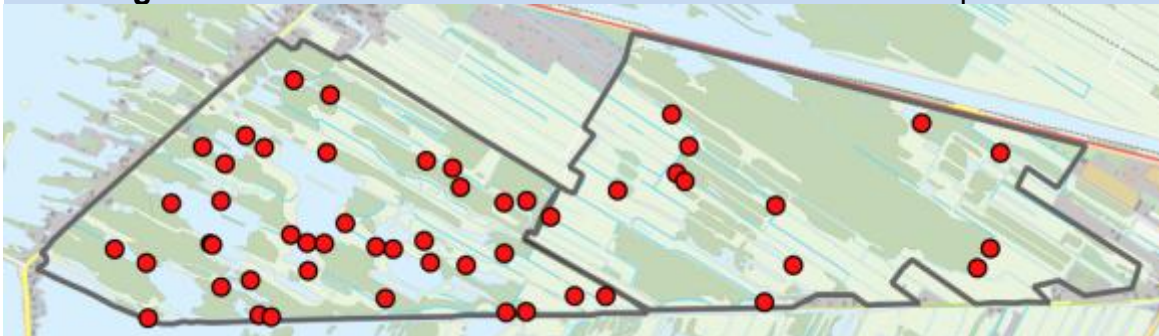

De Vechtplassen vormen een bolwerk voor de Snor. De soort heeft geen uitgestrekte moerasvegetaties nodig maar voelt zich prima thuis in de verspreide verlandingszones van enkele tientallen vierkante meters. Ook in het Hol zien we dat de Snor in een hoog en stabiel aantal voorkomt. In 2023 heeft de soort zich ook in de Suikerpot gevestigd met 2 territoria.

Rietzanger

Het Hol: 39

Suikerpot: 13

De Rietzanger is met 52 territoria de talrijkste moerassoort in het gebied. De verspreiding van de soort lijkt op die van de Snor, waarbij de Rietzanger iets minder kritisch is in de omvang en natheid van het moerashabitat. De Rietzanger kan ook worden aangetroffen in smalle rietkragen langs elzenbos. De Snor heeft een dergelijk habitat al in een veel eerder stadium van de vegetatiesuccessie verlaten. Maar bij verdergaande verbossing is ook voor de Rietzanger een grens bereikt en we zien dan ook een duidelijke afname ten opzichte van de in de vorige eeuw: 1967: 110; 1988: 79 en 1992: 85 en 1997: 63 territoria. De dichtheden blijven achter bij die van Ankeveen en Kortenhoef, waar het bosoppervlak relatief minder groot is. Ook de gemaaide veenweiden en hooilanden van het Hol en Suikerpot zijn voor de Rietzanger minder geschikt

Bosrietzanger

Het Hol: 2

Suikerpot: 3

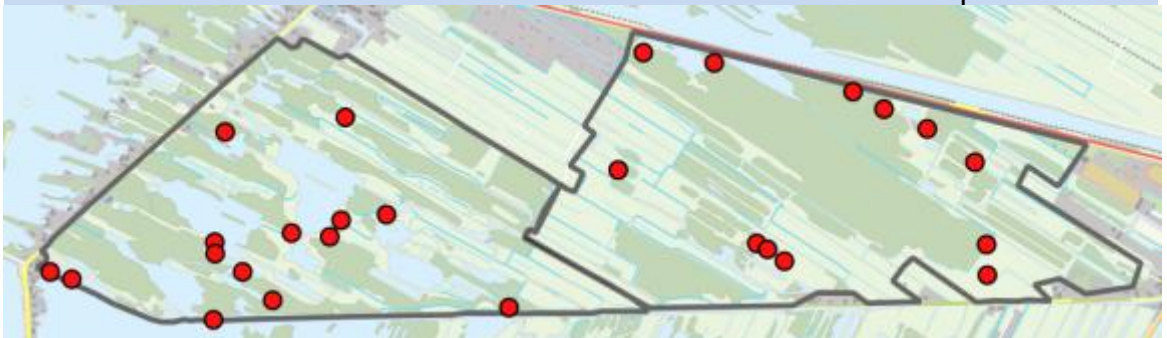

In het Hol en Suikerpot komt de Bosrietzanger verspreid voor. Hij arriveert pas laat in ons land en moet dan een territorium zien te bevechten op plaatsen die nog niet zijn bezet door Rietzanger, Kleine Karekiet of Snor. De Bosrietzanger vindt dit in eutrofe vegetaties, vaak gekenmerkt door Brandnetels.

Kleine Karekiet

Het Hol: 14

Suikerpot: 12

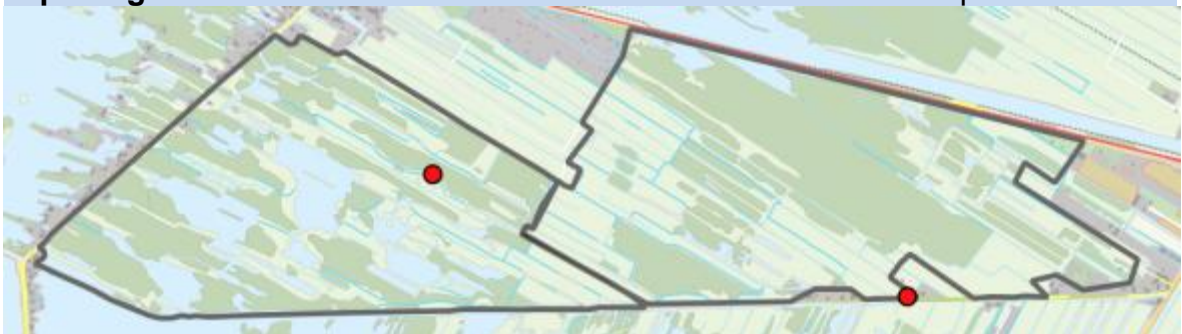
De overgang van water naar land zijn scherp in het Hol. De zijn vaak zo scherp afgesneden dat er geen plaats is voor brede rietkragen. Dit is ongunstig voor de Kleine Karekiet die voor zijn nestbouw volledig afhankelijk van Riet is. Plaatselijk zijn er verlandende oevervegetaties met Lisdodde en Galigaan, maar ook hier is de rietgroei vaak te ijl voor de karekiet om zijn nest in te vlechten. Al met al is het aantal van 14 territoria veel lager dan verwacht in een dergelijk waterrijk gebied.

In de Suikerpot is de omvang van de moerasvegetatie weliswaar veel kleiner dan het Hol, maar plaatselijk bestaan de oevers uit brede rietkragen, zodat we er bijna evenveel Kleine Karekieten aantreffen als in het Hol.

Spotvogel

Het Hol: 1

Suikerpot: 1

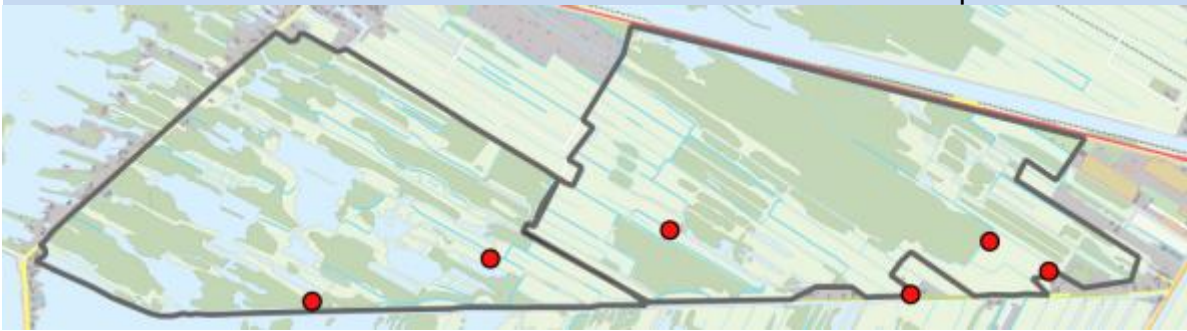

De Spotvogel is een zeldzame broedvogel in de Vechtplassen. Wij stelden zowel in het Hol als de Suikerpot een territorium vast.

Grasmus

Het Hol: 2

Suikerpot: 4

De Grasmus is met 6 territoria in de drogere, open delen van het gebied te vinden.

Tuinfluitier

Het Hol: 37

Suikerpot: 25

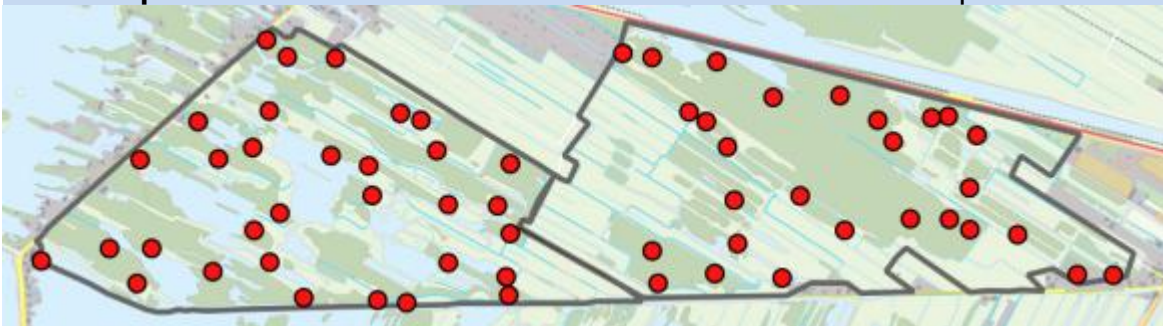

Al is er sprake van enige afname, toch blijft de Tuinfluitier tot de talrijkste broedvogels van het Hol en Suikerpot. Hij vindt in het Vechtplassengebied zijn optimale biotoop. De soort komt overal voor in de struikachtige vegetatie van jonge bosopslag en kruipwilg, die vooral in de bosranden en verspreid in de moerasvegetatie volop aanwezig is.

Zwartkop

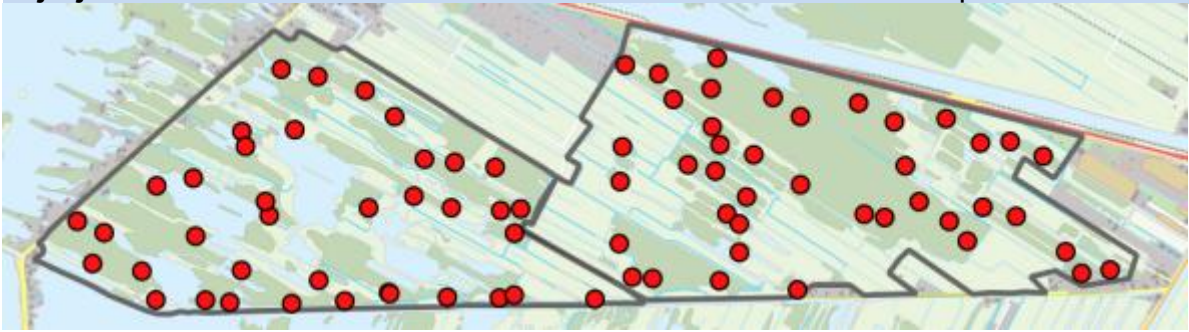
Het Hol: 32

Suikerpot: 28

Net als de Tuinfluitier komt de Zwartkop overal talrijk voor in de bosgebieden. De verspreiding van de twee soorten komt in het gebied sterk overeen. Getalsmatig houden de twee soorten elkaar ook in evenwicht. Dit is niet altijd zo geweest. In de vorige eeuw was de Tuinfluitier ongeveer vijfmaal zo talrijk als de Zwartkop. Deze verschuiving heeft te maken met het ouder worden van de bossen waardoor het struikachtige karakter verdwijnt. Dit is in het voordeel van de Zwartkop die het ook landelijk volgens Sovon goed gaat. De Zwartkop is in een periode van 30 jaar verdrievoudigd terwijl de Tuinfluitier ongeveer op hetzelfde niveau is gebleven.

Tjiftjaf Het Hol: 38 Suikerpot: 41

De soort komt overal voor in de bossen en singels en is de meest talrijke broedvogel in het telgebied. In de Suikerpot is de Tjiftjaf zelfs licht toegenomen en in het Hol gelijk gebleven.

Fitis Het Hol: 38 Suikerpot: 15

De Fitis is net als de Tuinfluiter een typische struikvogel en is daarom niet gebaat bij de verdergaande verbossing. Maar ondanks de afname in zowel het Hol als Suikerpot blijft de soort behoren tot de top-5 van de meest talrijke broedvogelsoorten.

Bonte Vliegenvanger Het Hol: 1 Suikerpot: 0

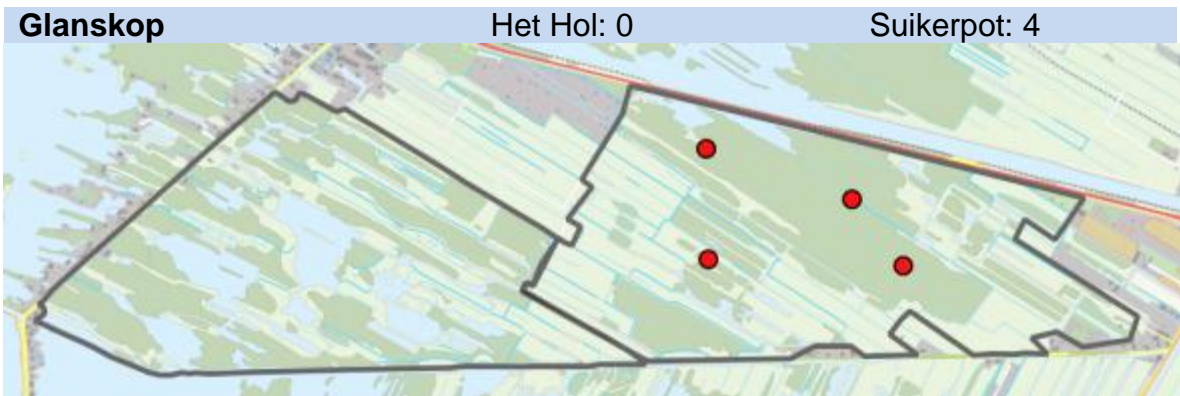

Op 29 april zong een Bonte Vliegenvanger in de Elzen langs de Vreelandseweg. Of hij hier daadwerkelijk heeft gebroed is niet bekend, maar deze waarneming telt als een geldig territorium volgens de BMP regels.

Staartmees Het Hol: 1 Suikerpot: 2

De Staartmees bereikt nooit hoge dichtheden maar ontbreekt bijna nooit in grootschalige inventarisaties. Om zijn nest te bouwen weet de soort altijd wel een Meidoorn of andere stekelige stuik te vinden. Wij stelden ditmaal 3 territoria vast.

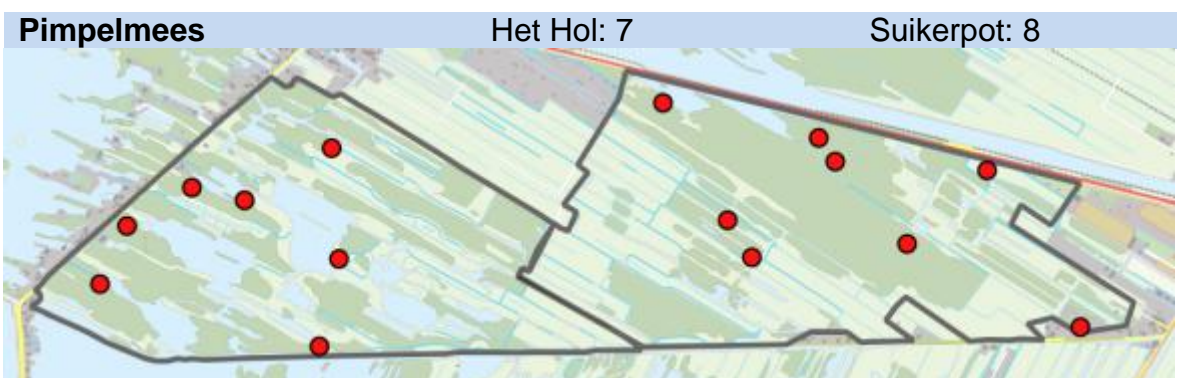
Niet eerder is de Glanskop als broedvogel vastgesteld in het Hol of Suikerpot. Tot voor kort was de Glanskop in de regio alleen te vinden in de oudere bossen met beuk en eik op de hogere zandgronden van het Gooi. Toch is het niet voor het eerst dat de Glanskop ook in elzenbroekbossen wordt aangetroffen. In het Naardermeer komt hij al langere tijd naast de Matkop voor, met de Glanskop als de meest talrijke van de twee (Abma en Prop 2020).

In zowel het Hol als de Suikerpot werden in de vorige inventarisaties van 2012 en 2017 2 territoria van Matkop gemeld. In de vorige eeuw was de Matkop nog talrijker. Bosman en van Klaveren (1991) schrijven: *'Met 23 territoria is de Matkop ook sterk toegenomen en geeft hiermee aan dat er momenteel voldoende geschikt bos is voor het vestigen van een groot aantal territoria'*. Het tij is echter gekeerd. De hoeveelheid geschikt bos is weliswaar toegenomen maar de Matkop is verdwenen. Het lijkt er dus op dat de Matkop is vervangen door de Glanskop. Dit is een bijzonder fenomeen dat waarschijnlijk te maken heeft met klimaatverandering. De Matkop is een noordelijke soort en lijkt minder aangepast aan de hogere temperaturen in de verschillende seizoenen.

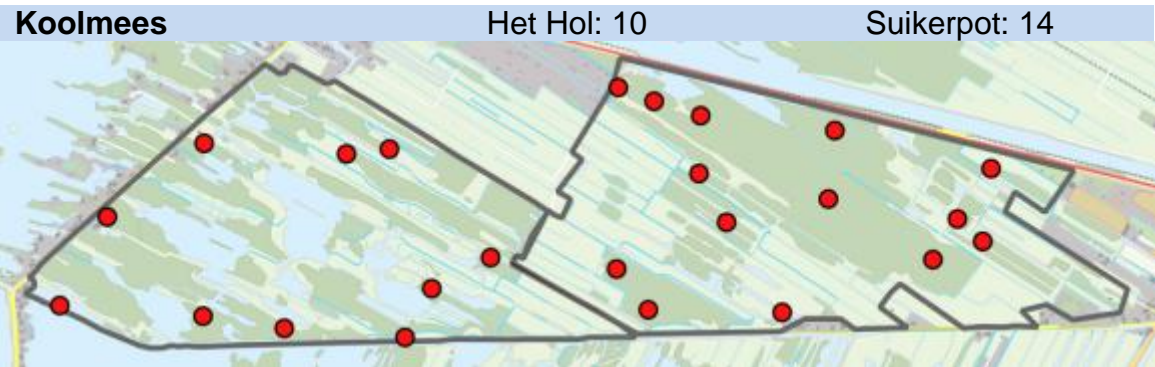
Het vaststellen van deze verschuiving binnen de mezenfamilie in de Vechtplassen wordt bemoeilijkt doordat het onderscheid tussen de twee soorten lastig kan zijn. Zoals bekend lijkt het verenkleed van Mat- en Glanskop veel op elkaar maar ook de zang van de twee soorten kan grote gelijkenis vertonen. De meest typische zang is onmiskenbaar: de Matkop laat een langgerekt piuu, piuu, piuu horen, terwijl de Glanskop de piu roep in korte strofen en met een hogere frequentie roept.

In het Hol waren echter mezen die eerst de langgerekte piu van de Matkop produceerden om vervolgens over te stappen op de snelle variant van de Glanskop. Er zijn meerdere opnames gemaakt van deze mezeluiden in het Hol, die zijn voorgelegd aan experts en er is een consensus dat alle opgenomen geluiden van Glanskop zijn.

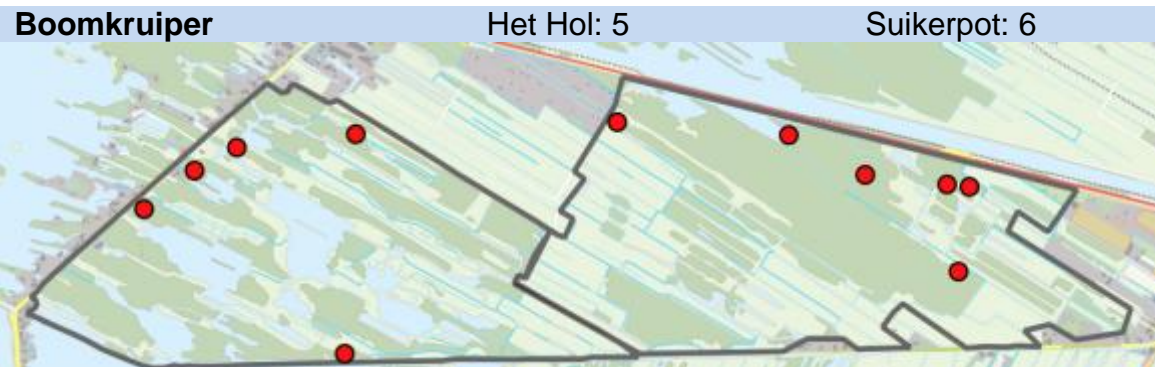
Het is interessant om de toename van de Glanskop ten koste van de Matkop in de Vechtplassen met extra aandacht te blijven volgen.

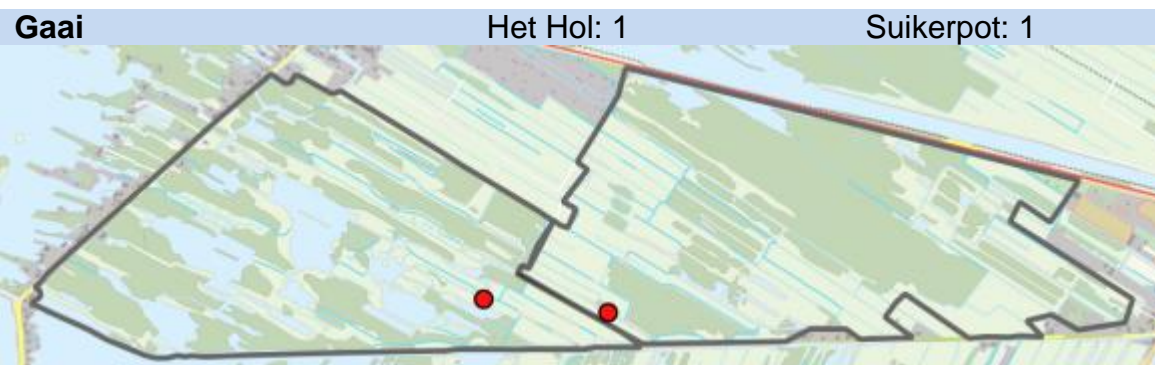
De Pimpelmees komt verspreid in de elzenbroekbossen voor.

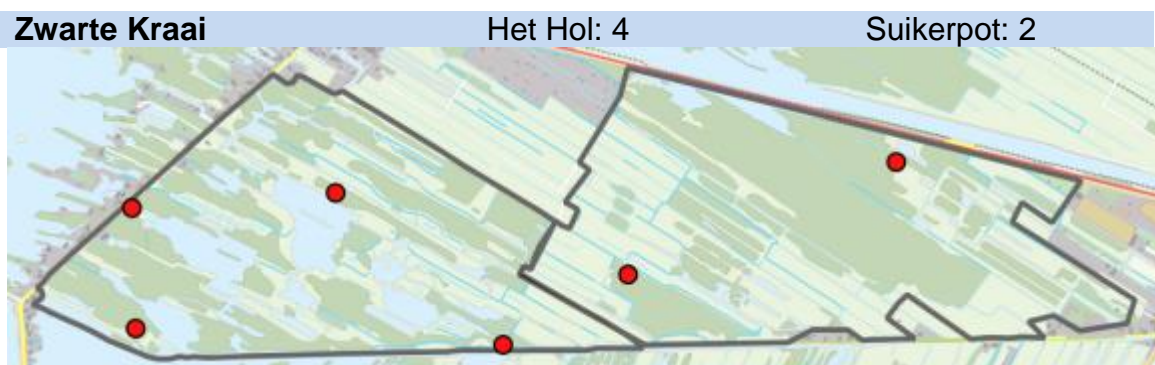
De Koolmees is iets talrijker dan de Pimpelmees en kent dezelfde verspreiding.

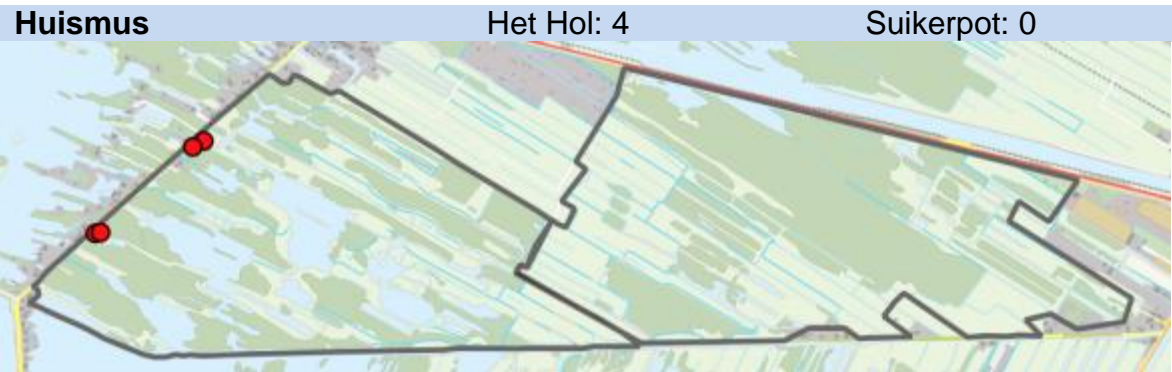
De boomkruiper laat zich vooral horen bij de erven aan het Moleneind en langs de Vreelandseweg

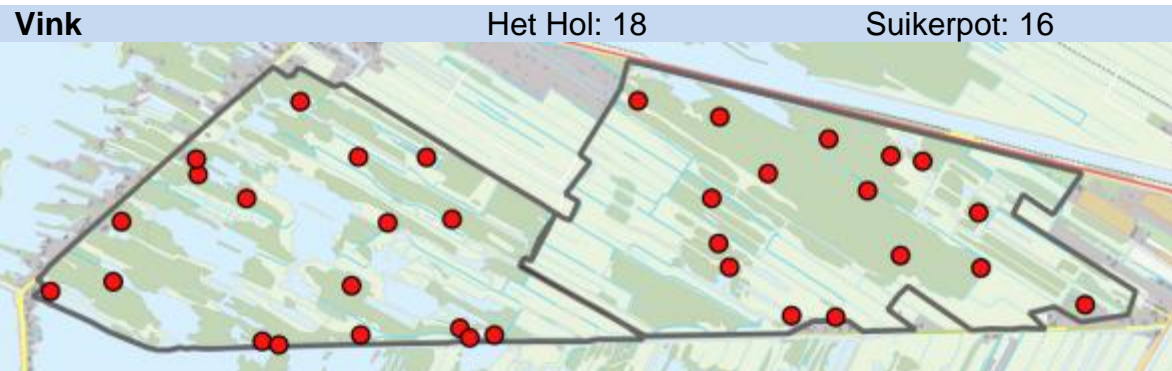
In de Vechtplassen is de Gaai een vrij algemene soort maar in het Hol en Suikerpot wordt hij maar weinig gezien. In beide gebieden stelden we 1 territorium vast.

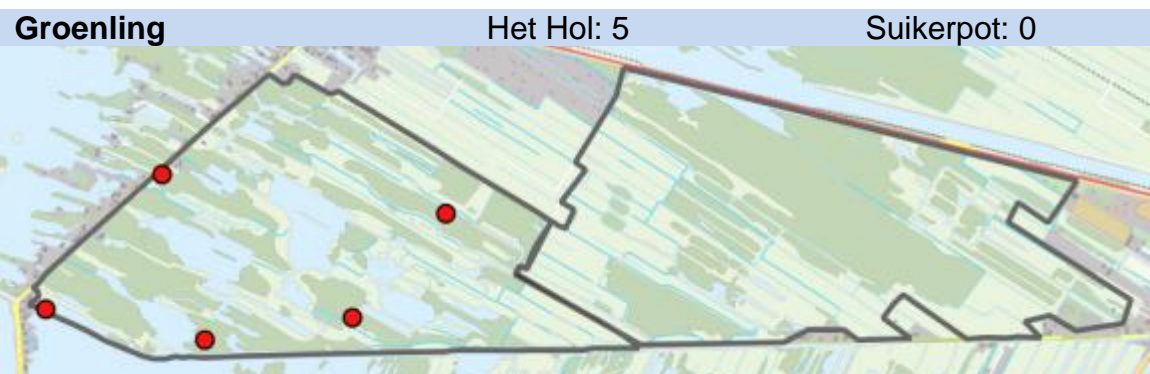
Verspreid in de bosgebieden stelden we 4 territoria vast. Het aantal Zwarte Kraaien is in de loop van de tijd vrij stabiel.

De Huismus is einde van de vorige eeuw sterk afgenomen en heeft het zelfs tot de Rode Lijst van kwetsbare soorten geschopt. De laatste jaren krabbelt de soort weer op. We zagen de mussen op twee erven aan het Moleneind.

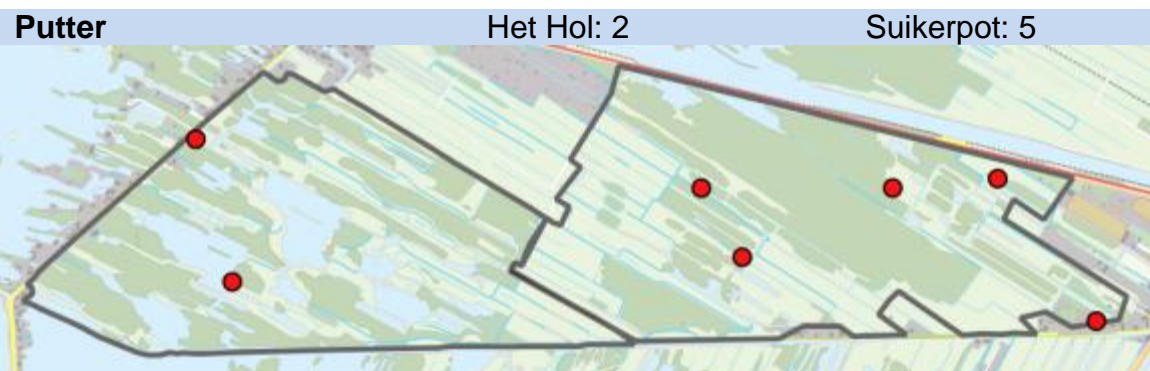

De Vink komt talrijk en in een vrij stabiel aantal voor in de elzenbroekbossen van het Hol en Suikerpot.

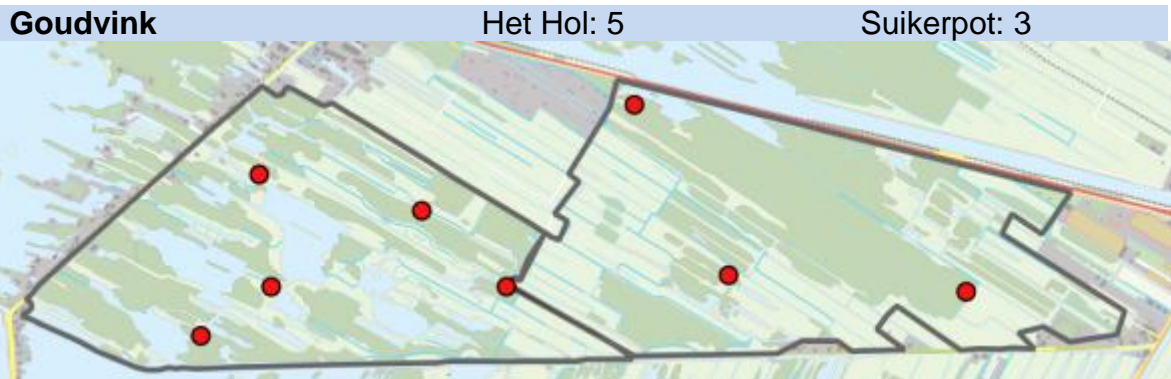

De Groenling is in het Hol toegenomen van 2 naar 5 territoria. Opvallend is dat er ook 3 territoria in het centrum van het gebied liggen terwijl de Groenling in de Vechtplassen meestal alleen op de erven bij huizen wordt gezien.

In de Suikerpot is de soort niet gehoord.

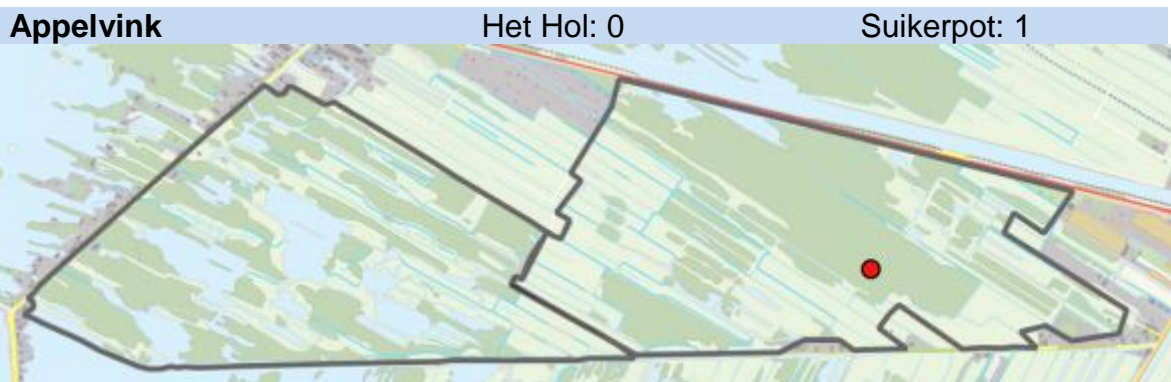

De Putter komt verspreid in de bossen van het gebied voor. De aantallen zijn in de loop van de tijd vrij constant.

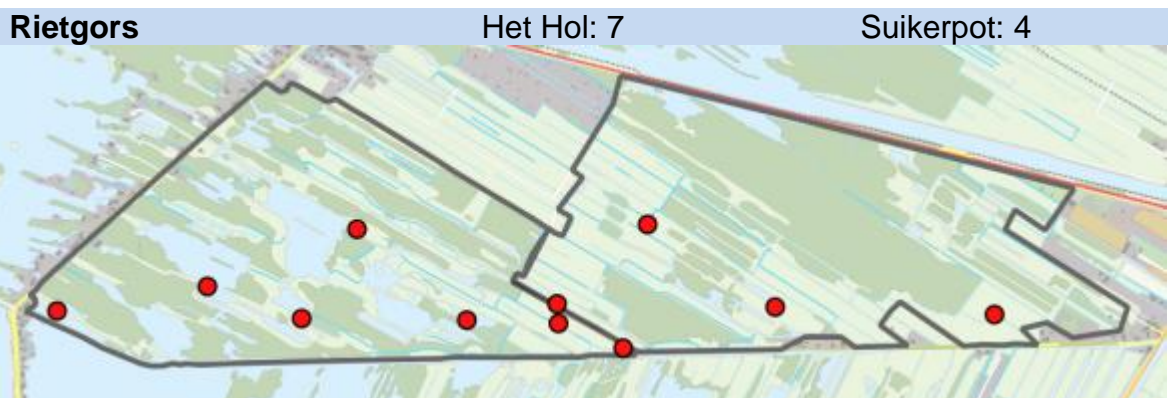

De Goudvink komt in Nederland vooral voor in bosrijke gebieden van de hogere zandgronden, maar ook in de elzen-, berken- en wilgenbomen van de Vechtplassen komt de Goudvink vrij talrijk voor. Vanwege de hechte paarband wordt weinig tijd gestoken in balts en zang, zodat de trefkans tijdens een inventarisatie relatief gering is

Het aantal vastgestelde territoria in zowel het Hol en Suikerpot is stabiel.

De Appelvink komt in Nederland vooral voor in oude loofbossen met veel ondergroei. Moerasgebieden behoren allesbehalve tot hun favoriete habitat maar toch worden er ook in de elzenbroekbossen van de Vechtplassen territoria vastgesteld. In de Suikerpot zagen we tweemaal een baltsende vogel in het grote aaneengesloten bosperceel. Ook in het Hol is werd een Appelvink gezien, maar deze eenmalige waarneming leverde niet een geldig territorium op volgens de BMP regels.

Het biotoop van de Rietgors komt sterk overeen met die van Rietzanger: een open structuurrijke moerassige vegetatie bij voorkeur aan water.

In 2023 waren in het Hol opvallend weinig Rietgorzen. Het aantal zakte van 13 naar 7 territoria zonder dat er een aanleiding is voor een structurele achteruitgang.

5.3. Voormalige en potentiële broedvogels

De lijst met broedvogels vanaf 1948 in tabel 4 en 5 laat zien dat er in de vorige eeuw verschillende soorten voorkwamen, die inmiddels zijn verdwenen. Het gaat om Kievit, Scholekster, Watersnip, Grutto, Tureluur en Veldleeuwerik, Fazant, Klein Waterhoen en Zomertortel. Carel de Vink is nog verder teruggegaan in de tijd en heeft het dagboek uitgeplozen van Jaap Taapken uit de oorlogsjaren 1941 en 1942. Die noteerde ook de bovengenoemde soorten en daarnaast zag hij Grauwe Klauwier en meerdere Grote Karekieten, die afgaande op zijn beschrijving in die tijd heel gewoon waren in dit deel van de Vechtplassen.

Behalve deze soorten waar we naar alle waarschijnlijk definitief afscheid van hebben moeten nemen, zijn er soorten waarvan we mogen hopen dat ze in de (nabije) toekomst weer als broedvogel neer zullen strijken in het gebied. Dit geldt bijvoorbeeld voor de roofvogels Wespandief (niet gezien in 2023), Sperwer (1 maal gezien in 2023) en Boomvalk (1 maal langsvliegend op de avondtelling van 13 mei 2023 in het donker!).

Andere potentiële broedvogels die we waargenomen hebben zonder dat dit volgens de BMP regels tot een geldig territorium leidde waren IJsvogel, Grote Zilverreiger, Purperreiger en Ekster.

Van de soorten die we in 2023 als broedvogel misten, is de Blauwborst het merkwaardigst. Deze soort broedde nooit in grote aantallen, maar was toch altijd als broedvogel aanwezig, in 2017 nog met 4 - 5 territoria. De verdergaande verbossing van de struikachtige rietzones is in het nadeel van deze soort.

5.4. Zoogdieren

Tijdens de inventarisaties zijn ook waarnemingen van zoogdieren en de sporen ervan genoteerd.

- Ree
 - Op de weilanden van de Suikerpot werden elke telling Reeën gezien tot een maximum van 16 exemplaren op 13 mei. Op 27 mei vonden we een exemplaar, dat afgaande op de bijtanden was doodgebeten door een hond.
 - In het Hol houden zich veel minder Reeën op. Hier werden maximaal 2 exemplaren gezien.
 - Op 26 mei zagen we een dode Ree in het water liggen. Mogelijk was dit dier verstrikt geraakt in het Vederkruid dat hier in een grote dichtheid groeit.
- Vos
 - Op 27 mei is in de Suikerpot een Vos gezien
- Das
 - Wroetsporen van de Das zijn aangetroffen in het westelijk deel van de Suikerpot en in het noordelijk deel van het Hol. De afstand tussen de twee plekken bedroeg meer dan anderhalve kilometer. Waarschijnlijk gaat het om twee verschillende territoria.
- Mol
 - Vooraf op de Kromme Rade en in de Suikerpot zijn molshopen.

6. Beheer

De natuur zijn gang laten is in het algemeen de beste aanpak is in natuurgebieden, maar in veengebieden leidt dit tot dichte elzenbossen en het verdwijnen van de bijzondere moerasvegetaties in het vroege successiestadium. Het huidige beheer door Natuurmonumenten in het Hol en Suikerpot is speciaal gericht op de grote botanische waarde van het laagveengebied en is daarom goed te verdedigen. Er is ook geen reden voor een andere aanpak die meer gericht is op de fauna in plaats van flora.

Op basis van onze bezoeken hebben we echter in aanvulling op de Vink (2017a) een aantal adviezen ter verbetering van de natuurwaarden van het gebied.

- **Veldwerkzaamheden gedurende de broedtijd**
In april zijn de meeste rietvogels al gearriveerd en vaak ook al in de nestfase. Om verstoring te vermijden heeft het de voorkeur om de veldwerkzaamheden, zoals het opruimen van rietbundels zo veel mogelijk in maart of nog eerder uit te voeren.
- **Maaien slootranden**
De slootranden van het Hol en Suikerpot worden soms al in de eerste week van juli gemaaid. Het is beter om dit 1 of 2 weken uit te stellen zodat late legfels zoals van Kleine Karekiet (soms met Koekoeksjong), Bosrietzanger en Cetti's Zanger gespaard blijven. Positief is dat Natuurmonumenten de slootranden van de hooilanden tussen het Hol en Suikerpot over een breedte van een meter ongemaaid laat bij de eerste snede. De slootranden van de percelen die in particulier bezit zijn worden door de betreffende eigenaar echter kort afgemaaid. Hoewel er weinig vogels in deze slootranden broeden, heeft het ook hier de voorkeur om de aanwezige planten tot bloei en liefst ook zaadvorming te laten komen.

*Te vroeg afgemaaide slootranden. Het maaisel is grotendeels in de sloot beland.
Foto 9 juni 2023*

- **Cabomba/ Ongelijkbladig Vederkruid**
De plassen en sloten van het Hol en Suikerpot groeien in de loop van april en mei dicht met Cabomba en Ongelijkbladig Vederkruid. Er is geen nauwkeurige inventarisatie door ons uitgevoerd, maar onze indruk was dat in de sloot langs het Moleneind vooral Cabomba groeide terwijl in de andere wateren Ongelijkbladig Vederkruid domineerde. Opvallend was dat in mei het blad van het Vederkruid in de sloten van de Suikerpot massaal was afgestorven. In enkele geïsoleerde plassen van de Suikerpot was de Cabomba/Vederkruid nog niet doorgedrongen en hier was nog de plantengemeenschap van Waterlelie en Gele Plomp te zien. Cabomba/Vederkruid zijn ongewenste exoten omdat ze andere waterplanten kunnen verdringen en effect hebben op het ecosysteem door lichtinterceptie. Afsterven van het blad kan leiden tot

zuurstoftekort en tot eutrofiering doordat uit de bodem opgenomen nutriënten bij afbraak in de waterkolom terecht komen.

Een negatief effect van deze waterplanten op watervogels hebben we niet vast kunnen stellen. Meerkoet en Fuut komen in opvallend lage aantallen voor, maar ten tijde van de broedvogelinventarisatie in 2011 kwam de Cabomba/Vederkruid nog niet voor en toen waren er nog minder territoria van Fuut en Meerkoet. De meest waarschijnlijke verklaring voor het schaarse voorkomen van deze watervogels is het troebele water door opwarrelend veen en slib, wat het foerageren voor de duikende vogels lastiger maakt. Of dit effect door Cabomba/Vederkruid verergerd wordt, is niet te zeggen. Het lijkt aannemelijk dat de troebelheid van het water juist afneemt door de aanwezigheid van veel waterplanten, maar voor duikende Meerkoeten en Futen kan dit mogelijk positieve effect weer teniet worden gedaan doordat de dichte onderwatervegetatie het zwemmen onder water belemmert.

Vermeldenswaardig in dit verband is de vondst van een dode Ree te midden van de waterplanten in het Hol. Mogelijk was het dier verstrikt geraakt in de dichte pakketten van Vederkruid/Cabomba. Vanuit het oogpunt van bescherming van vogels zien we dus niet direct aanleiding om de Cabomba/Vederkruid te bestrijden. In het kader van de biodiversiteit van de waterflora is het echter ongewenst dat de exoten zich verder uitbreiden naar de plassen van de Suikerpot waar nu nog de oorspronkelijke watervegetatie voorkomt. De geïsoleerde ligging van deze plassen heeft tot nu toe vestiging van Cabomba/Vederkruid voorkomen. Het plaatsen van schotten in de sloten en zorgen dat bij werkzaamheden geen plantendelen worden meegesleept zijn de meest zinvolle maatregelen. Hierbij moet wel aangetekend worden dat op den duur uitbreiding van de exoten moeilijk te stoppen zal zijn omdat reigers, meeuwen en watervogels onbedoeld takjes van de waterplanten mee kunnen slepen aan hun poten.

- **Uitbaggeren van slib**

Op de bodem bezonken veendeeltjes uit kapotgeslagen legakkers worden in de ondiepe plassen telkens door de golven opgewerveld (Weijs 2011). Het water wordt hierdoor troebel en laat weinig licht door met een negatief effect op het plantenleven en indirect ook op het vogelleven. Het is een optie om het slib tot op de zandbodem weg te baggeren. Deze methode verhoogt de doorzicht van het water, maar er kleven ook risico's aan deze methode. Het resultaat zal slechts tijdelijk zijn omdat het afkalven van de legakkers niet stopt en er na enkele jaren opnieuw een slibbige bodem zal ontstaan. Het baggeren heeft een grote impact op het ecosysteem, die zich niet volledig laat voorspellen, en dus tot ongewenste neveneffecten kan leiden. Indien er voor wordt gekozen om de baggermethode toe te passen dan is het aan te bevelen om de bagger af te voeren naar een bassin waarvan de toplaag op hetzelfde niveau ligt als het grondwater. Er kan dan een interessante moerasvegetatie ontstaan, zoals in het baggerdepot van de Breukeleveense Plas met een grote purperreigerkolonie of een kruidenrijke trilveen, zoals in het jaarlijks gemaaide baggerdepot bij de waterleidingplas van Loenderveen.

7. Geraadpleegde bronnen

- Abma, J.F. & D. Prop 2020. Broedvogels van het Naardermeer in 2020. Sovon rapport 2020/68. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Bogaers, P. 2023. Vegetatiekundige en botanische veranderingen in het Hol en de Suikerpot in Kortenhoef sedert 1975. Intern verslag van globale vegetatiescan van Hol en Suikerpot
- Bosman, Y. & A.J. van Klaveren. 1992 Vogels van Het Hol: Broedvogelonderzoek 1992. Rapport 83 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken.
- de Haan E. 1997. Stippenkaarten van de inventarisatie van het Hol in 1997 in de NELIS database van Natuurmonumenten.
- van Klaveren, A.J. 1988. Vogels tussen het Hol en de Suikerpot in het voorjaar van 1983. Rapport 60 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken
- van der Poel P., J. Harder, B. van Poelgeest, F. Boerwinkel. 1978. Vogels van het Hol vanaf 1970-1978. Voorlopig globaal verslag.
- Prop D. 2012. Broedvogels het Hol 2012. Rapport 211 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken
- Prop D. 2017. Broedvogels de Vuntus 2017. Rapport 273 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken
- Prop D. 2021. Broedvogels Ankeveens Plassengebied 2021. Rapport 298 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken
- Prop D. 2022. Broedvogels Kortenhoefse Plassen 2022. Rapport 308 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken
- Sovon, Indexen broedvogels 1990-2022; Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon, provincies en CBS, www.sovon.nl
- Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. en van Turnhout, C. 2023. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- de Vink, C. 2017a Broedvogels van het Hol 2017 (Met beknopte aanvulling van gegevens uit De Suikerpot). Rapport 265 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken
- de Vink, C. 2017b Broedvogels van de Suikerpot 2017. Intern rapport Natuurmonumenten.
- Weijs, W. 2011. Natuur & landschap van de Vechtstreek. Stichting Uitgeverij KNNV
- de Wijs W. 1993. Broedvogels in de Vechtplassen in 1993. Intern rapport Natuurmonumenten.